Cyngor Bro Morgannwg

Deunyddiau Cefnogi ar gyfer Maes Llafur Cytunedig Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg (CGM)

TABL CYNNWYS

Cynnwys	Tudalen
Adran 1: Adnoddau	**3**
Adran 2: Dysgu Proffesiynol	**11**
Adran 3: Profiadau yn CGM	**12**
Adran 4: Dulliau Addysgegol	**14**
Adran 5: Amrywiaeth a Gwrth-Hiliaeth yn CGM	**21**
Adran 6: Yr Amgylchedd Dysgu ar gyfer CGM	**23**
Adran 7: Cyfoethogi Profiad y Dysgwr yng Nghrefydd, Gwerthoedd a Moeseg	**24**
Adran 8: Dysgu Proffesiynol, Cyngor a Chefnogaeth Gwasanaeth Addysg ar y Cyd CCD	**25**
Adran 9: Cynadleddau Maes Llafur Cytunedig Bro Morgannwg (ASC) a Chyngor Ymgynghorol Sefydlog (CYS) ar gyfer CGM	**27**
Adran 10: Datblygiad Ysbrydol a Chrefydd, Gwerthoedd a Moeseg	**29**
Adran 11: CGM 'Gwrthrychol, Beirniadol a Phlwraliaethol'	**31**
Adran 12: Yr hawl i dynnu'n ôl yn y Cwricwlwm i Gymru	**32**
Adran 13: Cynnydd yn CGM	**34**
Adran 14: Addysgu Materion Sensitif a Dadleuol	**37**
Adran 15: Astudiaethau Achos Ysgolion	**38**
Adran 16: Pwyntiau i'w hystyried ar gyfer CGM yn Ysgolion a Lleoliadau Bro Morgannwg	**39**
Adran 17: Gweithredoedd Dyddiol o Addoli ar y Cyd (DACW)	**40**

Cysylltwch â Chlerc CYS Bro Morgannwg, os oes gennych unrhyw gwestiynau: fwright@valeofglamorgan.gov.uk

Adran 1: Adnoddau

Wrth wraidd y Cwricwlwm i Gymru mae'r ethos o gyd-adeiladu a sybsidareddy.

Dyma ystod o adnoddau a fydd yn cefnogi cynllunio eich cwricwlwm crefydd, gwerthoedd a moeseg (CGM):

- **Cwricwlwm i Gymru** - dolen.
- **Deddfwriaeth CGM Cwricwlwm i Gymru** – dolen.
- **Y Cwricwlwm i Gymru – Maes Dysgu a Phrofiad y Dyniaethau** - dolen.
- **Y Cwricwlwm i Gymru – Canllawiau CGM** - dolen.
- **Maes Llafur Cytunedig Bro Morgannwg ar gyfer CGM** - dolen.
- **Gwasanaeth Addysg ar y Cyd CCD: Adnodd Cwrdd â'r Gofynion Deddfwriaethol** - dolen.
- **Posteri cwricwlwm CGM Gwasanaeth Addysg ar y Cyd CCD i ymarferwyr, UDA a llywodraethwyr**:
    - CGM: Beth sydd wedi newid?
    - CGM: Beth sydd HEB newid?
    - CGM yn y CiG

Dolen **Adobe Express adnoddau CGM Gwasanaeth Addysg ar y Cyd CCD.** Yma fe welwch:

- CGM: Cyfres Gweminar Meithrin Gwybodaeth a Hyder Pynciol
- CGM ac Athroniaeth i Blant ('P4C') – dolen adnoddau astudiaethau achos prosiect a ariennir
- CGM a Gwyddoniaeth – astudiaethau achos prosiect a ariennir
- Astudiaethau achos cwricwlwm CGM

CGM Gwasanaeth Addysg ar y Cyd CCD: Cyfres Weminarau Meithrin Gwybodaeth a Hyder Pynciol – dolen i adnoddau a recordiadau gweminar sy'n cynnwys:

- Cristnogaeth a bydolygon Cristnogol
- Iddewiaeth a bydolygon Iddewig
- Islam a bydolygon Moslemaidd
- Dyneiddiaeth a bydolygon dyneiddiol
- Hindŵaeth Dharma/Sanatan(a) Dharma a bydolygon Hindŵaidd
- Bwdhaeth a bydolygon Bwdhaidd
- Sikhiaeth a bydolygon Sikhaidd

Trwy gydol gweddill yr adnodd hwn mae dolenni allanol a allai fod o ddefnydd i ysgolion a lleoliadau ar gyfer crefydd, gwerthoedd a moeseg (CGM) yn eu cwricwlwm. Mae'r rhain yn cynnwys rhai adnoddau y gallwch gael mynediad atynt yn rhad ac am ddim. Sylwch nad yw'r dolenni, y tu hwnt i Hwb Llywodraeth Cymru / CCD/ CCYSGauC yn cael eu **'hargymell' na'u 'cymeradwyo' gan CYS Bro Morgannwg, Awdurdod Lleol neu CCD**. Bydd angen i bob ysgol ystyried yn ofalus yr adnoddau i wneud eu penderfyniadau eu hunain am eu hansawdd, perthnasedd ac addasrwydd ar gyfer eu crefydd, gwerthoedd a moeseg i'w dysgwyr yn eu hysgol/lleoliad a'u cymuned.

- **Wythnos Rhyng-ffydd/Wythnos Rhyng-gred** – yn flynyddol ym mis Tachwedd – dolen.
- **Adnoddau Holocost yng Nghymru** - mae'r holl adnoddau gwreiddiol wedi'u diwygio i weddu i'r Cwricwlwm i Gymru ac maent bellach ar gael ar-lein ar Casgliad y Werin Cymru ac ar Hwb, o Gymdeithas Hanes Iddewig De Cymru.
- **https://understandinghumanism.org.uk** – gwefan ymarferwyr ar Ddyneiddiaeth yn y Deyrnas Unedig.
- **Diwrnod Cofio'r Holocost** – 27ain Ionawr bob blwyddyn.
- **'Gofyn i Fwslim'** – profiadau byw ystod eang o Fwslemiaid yng Nghymru.
- **'A i Z Credoau a Chrefyddau'** – dolen.
- **Ymholi a Dehongli yn y Dyniaethau Gwasanaeth Addysg ar y Cyd CCD.** Mae adnodd rhestr chwarae bellach ar gael yma i gefnogi ymarferwyr i ddeall a datblygu sgiliau ymholi a dehongli yn y Dyniaethau, gyda thudalennau penodol ar gyfer CGM yn ogystal â'r pedwar pwnc arall yn y Dyniaethau.
- **Canolfan Treftadaeth Iddewig Cymraeg Merthyr Tudful**
- **Teithiau Rhithiol, canllawiau wedi eu darlunio, cwisiau a gweithgareddau trawsgwricwlaidd**
- **Addysgu Materion Heriol a Sensitif Gwasanaeth Addysg ar y Cyd CCD** – cynradd; uwchradd.
- **Dyniaethau Digidol Gwasanaeth Addysg ar y Cyd CCD - Astudiaethau Achos CCD ar gyfer y prosiect a ariennir** – dolen.
- Mae'r rubrics sgiliau trawsgwricwlaidd a'r Gymraeg mewn ysgolion cyfrwng Saesneg wedi cael eu datblygu mewn cydweithrediad ag ysgolion yn y rhanbarth i gefnogi hunanwerthuso a chynllunio gwella mewn lleoliadau prif ffrwd ar gyfer y meysydd pwysig hyn. Dyma'r dolenni:
    - **Rubrics i Gefnogi Hunanwerthuso a Gwella Ysgolion gyda Sgiliau - Llythrennedd**
    - **Rubrics i Gefnogi Hunanwerthuso a Gwella Ysgolion gyda Sgiliau - Cymraeg Mewn Ysgolion Cynradd Cyfrwng Saesneg**
    - **Rubrics i Gefnogi Hunanwerthuso a Gwella Ysgolion gyda Sgiliau - Cymraeg Mewn Ysgolion Uwchradd Cyfrwng Saesneg**
    - **Rubrics i Gefnogi Hunanwerthuso a Gwella Ysgolion gyda Sgiliau - Rhifedd**
    - **Rubrics i Gefnogi Hunanwerthuso a Gwella Ysgolion gyda Sgiliau - Cymhwysedd Digidol**

- **Model Meddwl Dylunio Cwricwlwm Gwasanaeth Addysg ar y Cyd CCD** - dolen.

DS. Sicrhewch fod unrhyw adnoddau a ddefnyddir yn cael eu haddasu i gyd-fynd â'r Cwricwlwm i Gymru, CGM a natur eich dysgwyr/ysgol eich hun.

Dolenni ac adnoddau i ddatblygu gwybodaeth a hyder ymarferwyr i gynllunio a chyflwyno CGM:

Baha'i

- https://www.reonline.org.uk/knowledge/bahai/
- https://www.reonline.org.uk/teaching-resources/?filters=%7B%22bahai%22%3A%7B%22term_id%22%3A%228%22%2C%22taxonomy%22%3A%22religion%22%7D%7D
- https://www.dayspring.bahai.uk/?fbclid=IwY2xjawF89_1leHRuA2FlbQIxMQABHWWHgeLrEhBkWytHEXtXc8EKJ8SBPpX2QfXRhW9xHQHJYXtIqEz4bBfoJw_aem_nWK4XPD0yR0gO4wlN0l0oA&sfnsn=scwspmo

Bwdhaeth

- https://www.reonline.org.uk/knowledge/buddhist-worldview-traditions/
- https://www.reonline.org.uk/teaching-resources/?filters=%7B%22buddhist%22%3A%7B%22term_id%22%3A%229%22%2C%22taxonomy%22%3A%22religion%22%7D%7D

Cristnogaeth

- https://www.reonline.org.uk/knowledge/christian-worldview-traditions/
- https://www.reonline.org.uk/teaching-resources/?filters=%7B%22christian%22%3A%7B%22term_id%22%3A%2210%22%2C%22taxonomy%22%3A%22religion%22%7D%7D
- https://request.org.uk/teachers/

Cwricwlwm

- https://hwb.gov.wales
- https://hwb.gov.wales/cwricwlwm-i-gymru
- https://hwb.gov.wales/cwricwlwm-i-gymru/crynodeb-o-r-ddeddfwriaeth/#crefydd,-gwerthoedd-a-moeseg
- https://hwb.gov.wales/cwricwlwm-i-gymru/y-dyniaethau/
- https://hwb.gov.wales/cwricwlwm-i-gymru/y-dyniaethau/cynllunio-eich-cwricwlwm/
- Maes Llafur Cytûn ar gyfer CGM Bro Morgannwg 2022

Moeseg

- https://www.reonline.org.uk/teaching-resources/?filters=%7B%22ethics%22%3A%7B%22term_id%22%3A%22128%22%2C%22taxonomy%22%3A%22religion%22%7D%7D

Sanatan(a) Dharma / Hindŵaeth Dharma /Hindŵaeth

- https://www.reonline.org.uk/knowledge/hindu-worldview-traditions/
- https://www.reonline.org.uk/teaching-resources/?filters=%7B%22hindu%22%3A%7B%22term_id%22%3A%2213%22%2C%22taxonomy%22%3A%22religion%22%7D%7D

Islam

- https://www.reonline.org.uk/knowledge/muslim-worldview-traditions/?page_id=371
- https://www.reonline.org.uk/teaching-resources/?filters=%7B%22muslim%22%3A%7B%22term_id%22%3A%2215%22%2C%22taxonomy%22%3A%22religion%22%7D%7D
- Adnodd Addysgu **'Gofyn i Fwslim'** : https://xerte.cardiff.ac.uk/play_18930
- **'Addysgu yn erbyn Islamoffobia'** https://xerte.cardiff.ac.uk/play_18930 Llyfr stori ac adnoddau Amna ac Amy

Jainiaeth

- https://www.reonline.org.uk/knowledge/jain/?page_id=372

Tystion Jehofa

- https://www.reonline.org.uk/knowledge/jehovahs-witnesses/
- **https://www.jw.org/cy/**

Iddewiaeth

- https://www.reonline.org.uk/knowledge/jewish-worldview-traditions/
- https://www.reonline.org.uk/teaching-resources/?filters=%7B%22jewish%22%3A%7B%22term_id%22%3A%2217%22%2C%22taxonomy%22%3A%22religion%22%7D%7D

Argyhoeddiadau athronyddol anghrefyddol:

- https://www.bbc.co.uk/bitesize/articles/zfs2kmn

Dyneiddiaeth:

- https://www.reonline.org.uk/knowledge/humanist-worldview-traditions/

- https://www.reonline.org.uk/teaching-resources/?filters=%7B%22humanist%22%3A%7B%22term_id%22%3A%2214%22%2C%22taxonomy%22%3A%22religion%22%7D%7D
- Mae holl adnoddau Humanism UK ar y wefan **Deall Dyneiddiaeth**: https://understandinghumanism.org.uk/
- Mae adnoddau penodol ar gyfer Cymru (gan gynnwys canllawiau ac adnoddau yn Gymraeg): https://understandinghumanism.org.uk/wales/
- Y canllaw….. Sut i ddefnyddio yw'r lle gorau i gael trosolwg cyffredinol o'r hyn sydd ar gael ar y wefan: https://understandinghumanism.org.uk/teaching-about-humanism/how-to-use-understanding-humanism/
- Mae canllaw gwybodaeth graidd ar gyfer gwahanol gamau dysgu sy'n dadansoddi cynnwys craidd priodol: https://understandinghumanism.org.uk/core-knowledge/
- Mae gwefan Treftadaeth y Dyneiddwyr ar hanes dyneiddiaeth yng Nghymru: https://heritage.humanists.uk/wales/
- Mae llyfr 'My humanist family' gan Gill Vaisey ar gyfer y Cyfnod Sylfaen, yn cynnwys bachgen ifanc sy'n tyfu i fyny yng Nghymru: https://understandinghumanism.org.uk/early-years/

Anffyddiaeth:

- https://www.reonline.org.uk/teaching-resources/?filters=%7B%22atheist%22%3A%7B%22term_id%22%3A%22114%22%2C%22taxonomy%22%3A%22religion%22%7D%7D
- https://www.natre.org.uk/resources/termly-mailing/examining-religion-and-belief/atheists/
- https://www.natre.org.uk/primary/primary-re-curriculum/primary-re-curriculum-key-stage-2/primary-re-curriculum-year-6/why-do-some-people-believe-in-god-and-some-people-not/
- https://www.youtube.com/watch?v=wAekxgY9Wc4

Seciwlariaeth:

- https://www.secularism.org.uk
- https://www.bbc.co.uk/wales/history/sites/themes/religion/religion_growth_secularism.shtml
- https://freethinker.co.uk/2023/03/secularism-in-the-welsh-valleys/

Amheuaeth:

- https://www.britannica.com/topic/skepticism
- https://www.theguardian.com/science/the-h-word/2012/nov/13/history-science
- https://www.amazon.co.uk/Scepticism-Possibility-Knowledge-C-Grayling/dp/1441154361/ref=tmm_pap_swatch_0?_encoding=UTF8&qid=&sr=

Agnosticiaeth:

- https://www.britannica.com/topic/agnosticism

- https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/agnosticism
- https://www.bbc.co.uk/bitesize/guides/zg2xk2p/revision/1#:~:text=Agnostic%20%2D%20someone%20who%20holds%20the,prove%20atheism%20to%20be%20true.
- https://www.youtube.com/watch?v=yigmLRZI9Tw
- https://www.bbc.co.uk/sounds/play/b04grb9v

Dirfodaeth:

- https://www.britannica.com/topic/existentialism
- Existentialism: Crash Course Philosophy #16
- https://ethics.org.au/ethics-explainer-existentialism/
- https://www.natre.org.uk/resources/termly-mailing/bqic-secondary-challenging-knowledge-in-re/studying-good-and-evil/existential-philosophies-wrestling-with-good-and-evil-life-and-meaning/

Feganiaeth Foesegol

- https://vieducation.co.uk/schools/
- https://www.natre.org.uk/news/latest-news/veganism-as-a-worldview-in-re/
- https://www.vegansociety.com/news/blog/foundations-ethical-veganism
- https://www.bbc.co.uk/news/uk-50981359

Paganiaeth

- https://www.reonline.org.uk/knowledge/pagan/?page_id=376
- https://www.reonline.org.uk/teaching-resources/?filters=%7B%22pagan%22%3A%7B%22term_id%22%3A%2219%22%2C%22taxonomy%22%3A%22religion%22%7D%7D
- https://www.bbc.co.uk/religion/religions/paganism/
- https://www.paganfed.org
- https://www.paganfed.org/districts/mid-west-and-wales/#:~:text=There%20are%20many%20layers%20of,too%20numerous%20to%20mention%20here.
- https://horizonguides.com/journal/pagan-uk
- https://www.itv.com/news/wales/2023-02-21/why-are-more-people-choosing-to-follow-paganism

Athroniaeth

- https://www.reonline.org.uk/teaching-resources/?filters=%7B%22philosophy%22%3A%7B%22term_id%22%3A%22113%22%2C%22taxonomy%22%3A%22religion%22%7D%7D
- https://www.britannica.com/topic/philosophy-of-religion

- https://www.bbc.co.uk/bitesize/topics/zbbdnrd
- https://www.bbc.co.uk/bitesize/topics/zkdk382
- Crash Course Philosophy

Rastafarian

- https://www.reonline.org.uk/knowledge/rastafari/
- https://www.bbc.co.uk/religion/religions/rastafari/
- https://www.bbc.co.uk/programmes/p010xm27
- https://www.bbc.co.uk/programmes/b01qlhjw
- https://www.bbc.co.uk/news/uk-61496548

Ymchwil

- https://www.reonline.org.uk/research/

Sikhiaeth

- https://www.reonline.org.uk/knowledge/sikhism/
- https://www.reonline.org.uk/teaching-resources/?filters=%7B%22sikhi%22%3A%7B%22term_id%22%3A%2224%22%2C%22taxonomy%22%3A%22religion%22%7D%7D
- https://www.britannica.com/topic/Sikhism
- https://www.bbc.co.uk/bitesize/articles/zkjpkmn
- https://www.sikhnet.com/pages/who-are-sikhs-what-is-sikhism

Soka Gakkai

- https://www.reonline.org.uk/knowledge/soka-gakkai/
- https://www.sokaglobal.org

Eglwys Iesu Grist Saint y Dyddiau a Fu

- https://www.reonline.org.uk/knowledge/the-church-of-jesus-christ-of-latter-day-saints/
- https://www.reonline.org.uk/teaching-resources/?filters=%7B%22the-church-of-jesus-christ-of-latter-day-saints%22%3A%7B%22term_id%22%3A%2266%22%2C%22taxonomy%22%3A%22religion%22%7D%7D

Bydolygon

- https://www.reonline.org.uk/knowledge/contextualising-the-diversity-of-worldviews/
- https://www.reonline.org.uk/resources/telling-my-worldview-story/

- https://www.youtube.com/watch?v=AFRxKF-Jdos Does neb yn sefyll yn unman

Zoroastriaidd

- https://www.reonline.org.uk/knowledge/zoroastrian/?page_id=365
- https://www.bbc.co.uk/religion/religions/zoroastrian/
- https://www.britannica.com/topic/Zoroastrianism

Adnoddau cyffredinol ar gyfer Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg (CGM)

- **BBC Bitesize**
- **DARPL**
- **TrueTube**
- **Rhwydwaith rhyng-ffydd**
- **REToday**
- **NATRE**
- **Cyngor AG**

DS. Nid yw rhai o'r adnoddau/sefydliadau hyn yn benodol ar gyfer y Cwricwlwm i Gymru. Mae angen ymgysylltu'n feirniadol ar bob adnodd i wirio am addasrwydd ac aliniad â'r CiG.

Adran 2: Dysgu Proffesiynol

- Hwb
- CCYSAGauC
- CYS Bro Morgannwg ar gyfer CGM – e-bost fwright@valeofglamorgan.gov.uk
- Gwasanaeth Addysg ar y Cyd Consortiwm Canolbarth y De – Cynigir dysgu proffesiynol am DDIM cost ychwanegol i ysgolion o fewn yr Awdurdod Lleol. Mae yna **Gompendiwm Dysgu Proffesiynol a Chefnogaeth 2024-2025** newydd wedi'i gynhyrchu a'i gyhoeddi.
- Mae Gwasanaeth Addysg ar y Cyd Consortiwm Canolbarth y De yn cynnig sesiynau briffio CGM ar-lein
- Mae Gwasanaeth Addysg ar y Cyd Consortiwm Canolbarth y De yn cynnig sesiynau galw heibio y gellir eu harchebu ar gyfer y Dyniaethau/CGM
- Canolfan San Silyn Wrecsam
- Prifysgol De Cymru
- Prifysgol Cymru Y Drindod Dewi Sant
- Prifysgol Bangor
- Prifysgol Caerdydd
- Darganfod Mwslimiaid ym Mhrydain - Prifysgol Caerdydd
- REOnline
    - Cyrsiau Hunan-Astudio REOnline:
        - Cyflwyniad i Grefydd a Bydolygon i Ymarferwyr Cynradd
        - Crefydd a Bydolygon – gwybodaeth bynciol ar gyfer addysgu
        - Crefydd a'r Bydolygon mewn deialog a disgwrs
        - Crefydd, Bydolygon a Chysylltiadau Cymunedol
- Modiwl Hyfforddi Athrawon Signposts
- NATRE
- REToday

DS. Nid yw rhai o'r sefydliadau/cyfleoedd dysgu proffesiynol hyn yn benodol ar gyfer y Cwricwlwm i Gymru. Mae angen ymgysylltu'n feirniadol ar bob adnodd i wirio am addasrwydd ac aliniad â'r CiG a CGM.

Adran 3: Profiadau CGM

Sylwch fod adrannau a amlygir mewn llwyd yn cael eu cymryd yn uniongyrchol o Hwb ac mae CYS Bro Morgannwg yn annog pob ymarferydd i ddarllen y fersiynau 'byw' yn uniongyrchol ar Hwb i sicrhau eich bod yn darllen y fersiynau diweddaraf.

Profiadau sy'n ennyn diddordeb

Dylai profiadau sy'n ennyn diddordeb hyrwyddo annibyniaeth dysgwyr, gan gynnig her a'r cyfle i brofi llwyddiant ar hyd y daith ddysgu. Dylent ddarparu cyfleoedd ar gyfer cyfranogiad lefel ddwfn a dysgu gweithredol di-dor, a chael eu gwreiddio mewn sefyllfaoedd go iawn, dilys.

Gall profiadau gynnwys dewisiadau'r dysgwyr eu hunain neu ddod o ddiddordebau lleol neu gyfredol. Dylent gefnogi datblygiad cyfannol plant, gan helpu dysgwyr i wneud cysylltiadau rhwng y Meysydd ac ar draws y cwricwlwm.

Dylai profiadau sy'n ennyn diddordeb barchu a gwerthfawrogi unigrywiaeth pob dysgwr a'u teuluoedd. Dylent adlewyrchu a dathlu dwy iaith swyddogol Cymru, a'i diwylliant a'i threftadaeth gyfoethog.

Dylai profiadau sy'n ennyn diddordeb adlewyrchu amrywiaeth diwylliant mewn cyd-destunau lleol, cenedlaethol a rhyngwladol. Dylid cynnig profiad o wahanol ieithoedd a diwylliannau mewn ffyrdd sensitif ac ystyrlon sy'n rhoi diben i'r dysgu. Dylai'r profiadau hyn atgyfnerthu hunaniaeth y dysgwyr eu hunain, a datblygu ac ehangu eu dealltwriaeth o gyfoeth ac amrywiaeth Cymru, yn y gorffennol a'r presennol.

Mae profiadau sy'n ennyn diddordeb yn hanfodol i gefnogi dysgwyr i ddatblygu sgiliau cymdeithasol a chyfathrebu. Mae angen profiadau ar ddysgwyr sy'n eu helpu i adeiladu gwytnwch emosiynol a dylid rhoi amser a chefnogaeth iddynt i gydnabod eu teimladau a theimladau pobl eraill. Dylid cynllunio profiadau yn ofalus i ddatblygu sylw dysgwyr a sgiliau gwrando mewn amrywiaeth o gyd-destunau, y tu fewn ac yn yr awyr agored.

Bydd profiadau sy'n ennyn diddordeb yn helpu dysgwyr i sylwi ar a datblygu eu dealltwriaeth o *gynrychiolaeth symbolaidd*, ac yn eu cefnogi i gydnabod fod ganddynt ystyr. Dylai fod cyfleoedd i ddysgwyr arbrofi gydag ystod o offerynnau a deunyddiau creu marciau ar draws ystod o gyd-destunau, wrth iddynt ddechrau priodoli ystyr i'w marciau. Mae angen profiadau ymarferol ar ddysgwyr sy'n eu hannog i ddefnyddio geirfa fathemategol syml wrth archwilio maint, rhif, siâp a phatrwm. Dylai profiadau sy'n ennyn diddordeb gefnogi datblygiad gwybyddol dysgwyr, er enghraifft caniatáu cyfleoedd i gymharu, didoli a dosbarthu pethau byw ac anfyw. Mae angen cyfleoedd ar ddysgwyr i archwilio ac arbrofi gyda thechnoleg ddigidol at ystod o ddibenion.

Dylai pob dysgwr gael profiadau sy'n hyrwyddo mwynhad mewn gweithgaredd corfforol. Mae angen iddynt gael mynediad rheolaidd i ystod eang o brofiadau corfforol y tu fewn a'r tu allan, gan ddefnyddio ystod o offer ac adnoddau. Dylent gael profiadau sy'n caniatáu iddynt ddefnyddio ystod eang o offer ac offer gyda mwy o reolaeth.

Bydd y profiadau hyn yn cefnogi dysgwyr i ddatblygu ymwybyddiaeth o'u cyrff ac o gydsymud, cryfder craidd a chydbwysedd, yn ogystal â rheolaeth echddygol bras a manwl. Byddant yn helpu dysgwyr i fesur a rheoli risg, gan eu cefnogi i feddwl, cynllunio a gwneud penderfyniadau am eu symudiadau a'u gweithredoedd.

Dylai profiadau roi cyfleoedd amlsynhwyraidd i ddysgwyr ymateb i greadigrwydd pobl eraill a chael eu hysbrydoli ganddynt, a chefnogi dysgwyr i gyfathrebu a mynegi eu hunain yn greadigol. Dylent ddarparu cyfleoedd i wneud a dewis o ystod o ddeunyddiau â phriodweddau gwahanol, ac annog dysgwyr i ddatblygu **sgiliau sy'n hanfodol i'r pedwar diben**, yn enwedig eu creadigrwydd, meddwl beirniadol a'u sgiliau datrys problemau.

Gall profiadau sy’n ennyn diddordeb gefnogi dysgwyr i ddysgu am eu hamgylchedd a datblygu gwerthfawrogiad o'r byd o'u cwmpas a'r angen i ofalu amdano. Gallant gefnogi dysgwyr i ddatblygu dealltwriaeth o sut mae pethau'n gweithio, i ddatrys problemau yn weithredol a datblygu ymwybyddiaeth o achosoldeb. Dylai dysgwyr allu archwilio sut maen nhw a gwrthrychau yn symud yn y gofod a dylent brofi iaith sy'n disgrifio ac yn cyfarwyddo symudiadau. Dylai profiadau sy’n ennyn diddordeb annog dysgwyr i sylwi, meddwl a rhoi sylwadau ar eu hamgylchedd agos a'u hamgylchedd lleol*,* gan gynnwys ffenomenau naturiol.

Adran 4: Dulliau Addysgegol

Mae addysgeg wrth wraidd cwricwlwm. Wrth gynllunio eu cwricwlwm, dylai ysgolion ystyried y dulliau addysgegol y bydd angen iddyn nhw eu defnyddio i gefnogi dysgwyr i wireddu'r pedwar diben. Dylai ysgolion geisio datblygu gweledigaeth gref o ddysgu ac addysgu sy'n ystyried 'pam' a 'sut' yn ogystal â 'beth'. Bydd y weledigaeth hon yn cydnabod rôl hanfodol yr amgylchedd dysgu wrth gefnogi dysgu effeithiol.

Dylai ysgolion sicrhau bod gan ymarferwyr ddealltwriaeth ddofn a manwl o'r egwyddorion addysgegol a'r ymchwil sy'n sail iddyn nhw. Mae addysgeg effeithiol yn dibynnu ar ddealltwriaeth fanwl o ddatblygiad plant a phobl ifanc. Mae'n cynnwys archwilio a myfyrio ar y strategaethau addysgu a fydd yn cefnogi'r dysgu orau mewn cyd-destun penodol, ac ymchwilio i effaith hyn ar ddysgwyr.

Dylai'r broses o gynllunio cwricwlwm ar gyfer dysgwyr o bob oed a gallu fod yn seiliedig ar egwyddorion addysgegol. Mae'r rhain yn adlewyrchu tystiolaeth hysbys am addysgeg effeithiol.

Yr egwyddorion addysgegol

Caiff y broses o gynllunio cwricwlwm ar gyfer pob dysgwr ei hategu gan deuddeg egwyddor addysgegol, sy'n datgan bod dysgu ac addysgu da yn:

1. canolbwyntio’n gyson ar ddibenion cyffredinol y cwricwlwm
2. rhoi her i’r holl ddysgwyr drwy eu hannog i gydnabod pwysigrwydd ymdrechu'n barhaus i gwrdd â disgwyliadau sy'n uchel, ond o fewn eu cyrraedd
3. defnyddio cymysgedd o ddulliau sy’n cynnwys addysgu uniongyrchol
4. defnyddio cymysgedd o ddulliau gan gynnwys y rheini sy'n hybu sgiliau datrys problemau, sgiliau creadigol a’r gallu i feddwl mewn modd beirniadol
5. golygu gosod tasgau a dewis adnoddau sy'n adeiladu ar wybodaeth a phrofiad blaenorol ac yn ennyn diddordeb
6. creu cyd-destunau dilys ar gyfer dysgu
7. dilyn egwyddorion asesu ar gyfer dysgu
8. ymestyn oddi mewn ac ar draws y Meysydd
9. atgyfnerthu yn rheolaidd y sgiliau trawsgwricwlaidd, sef llythrennedd, rhifedd a chymhwysedd digidol, ac yn darparu cyfleoedd i'w hymarfer
10. annog dysgwyr i gymryd cyfrifoldeb cynyddol am eu dysgu eu hunain
11. hybu datblygiad cymdeithasol ac emosiynol a chydberthnasau cadarnhaol
12. hybu cydweithio

Er mwyn cefnogi'r cwricwlwm, dylai addysgeg helpu dysgwyr i ddatblygu:

- ymagwedd gadarn i ddysgu
- sgiliau metawybyddol cadarn
- sgiliau datrys problemau beirniadol a chreadigol
- sgiliau cyfathrebu effeithiol iawn

Mae'r amgylchedd dysgu yn ysgogwr allweddol ar gyfer y cwricwlwm. Dylai:

- annog dysgwyr i fod yn annibynnol, i fynegi eu barn am eu dysgu eu hunain, ac i gymryd mwy o gyfrifoldeb amdano
- cynnwys pob dysgwr
- rhoi cyfleoedd dysgu dilys i ddysgwyr o bob oed, a hynny dan do ac yn yr awyr agored
- galluogi dysgwyr i gymhwyso, defnyddio, cyfnerthu ac ymestyn sgiliau
- bod yn gyson ac yn ddiogel

Er mwyn cefnogi hyn, dylai ymarferwyr:

- feithrin cydberthnasau cadarnhaol a llawn parch â dysgwyr a chefnogi cydberthnasau da rhwng cyfoedion
- ymateb i bob dysgwr
- cynllunio cyfleoedd dysgu datblygiadol briodol, wedi'u llywio gan waith arsylwi rheolaidd ac asesiadau parhaus o ddysgu a chyfnod datblygu'r dysgwr
- annog dysgwyr i feddwl am eu dysgu a myfyrio arno er mwyn ymestyn eu dealltwriaeth a chreu cysylltiadau
- herio dysgwyr a phennu disgwyliadau uchel ohonyn nhw
- ymgysylltu'n weithredol â rhieni, gofalwyr a'r gymuned ehangach fel partneriaid dysgu
- bod yn fyfyriol a cheisio achub ar gyfleoedd dysgu proffesiynol parhaus

Cwestiynau allweddol i ysgolion a lleoliadau eu hystyried

1. Sut y byddwn yn creu diwylliant sy'n annog ymarferwyr i feithrin dealltwriaeth ddofn o addysgeg a'r sgil i ddewis y dull gweithredu addysgegol mwyaf priodol?
2. Sut y byddwn yn sicrhau bod addysgeg y Cyfnod Sylfaen yn cael ei datblygu a'i hymestyn?
3. Sut y bydd ein gweledigaeth ar gyfer dysgu yn adlewyrchu'r deuddeg egwyddor addysgeg?
4. Pa amgylchedd dysgu y mae angen i ni ei greu i gefnogi ein gweledigaeth ddysgu'n llawn?

Prif nodweddion addysgeg lwyddiannus

Dylai **addysgeg** effeithiol, sy'n rhoi'r lle canolog i'r dysgwr ac sydd â'r **deuddeg egwyddor addysgegol** yn sail iddi, fod yn un sy'n ymateb, yn un sy'n ddeinamig ac yn un sydd wedi'i gwreiddio mewn cydberthnasau cryf. Dylai ymarferwyr ddefnyddio'r egwyddorion hyn fel sail i gefnogi dysgwyr i ddatblygu trwy gynnig cyfleoedd cyson ar gyfer y canlynol.

Chwarae a dysgu sy'n seiliedig ar chwarae

Mae chwarae yn **hawl** sylfaenol sydd gan bob dysgwr. Mae gan blant awydd cryf i chwarae. Drwy chwarae, a phrofiadau yn ymwneud â chwarae, gall dysgwyr ddarganfod gwahanol ffyrdd o brofi ystod o emosiynau gan ddysgu am y byd y maen nhw'n ei rannu ag eraill.

Mae chwarae yn rhywbeth mae dysgwyr yn aml yn ei gymryd o ddifri, yn enwedig yn y cyfnod dysgu hwn. Mae angen canolbwyntio a thalu sylw i fanylion, ac mae'n gyfrwng iddyn nhw ddysgu drwy ddyfalbarhau a chydweithio. Mae chwarae nid yn unig yn hanfodol i'r ffordd y mae dysgwyr yn datblygu eu hymwybyddiaeth ohonyn nhw eu hunain a'r ffordd y maen nhw'n dysgu rheolau ymddygiad cymdeithasol, mae hefyd yn sylfaenol i'r broses o ddatblygu'n gorfforol, yn ddeallusol ac yn greadigol.

Mae chwarae yn broses ddilys i blant o bob oedran. Bydd capasiti dysgwyr i ddatblygu mewn ffordd bositif yn cael ei lesteirio os cyfyngir ar yr ystod eang o amgylcheddau, a'r cyfleoedd chwarae, sydd

ar gael iddyn nhw. Mae hawl gan bob dysgwr i barch o ran y cyfuniad unigryw o rinweddau a sgiliau sydd ganddyn nhw.

Mae chwarae a dysgu sy'n seiliedig ar chwarae, yn cefnogi datblygiad holistaidd ar draws y cwricwlwm. Dylai pob ymarferydd roi gwerth arno fel diben ynddo'i hun yn ogystal ag fel rhywbeth y dylid talu sylw manwl iddo gyda'r nod clir o'i ddefnyddio i wella'r broses ddysgu.

Bod y tu allan

Mae bod y tu allan yn arbennig o bwysig i ddysgwyr yn y cyfnod hwn o ddysgu. Gall dysgu y tu allan arwain at lefelau uchel o les, hyder ac ymgysylltu. Mae bod y tu allan yn gyfle i ddysgwyr archwilio, ymarfer a gwella eu sgiliau. Er mwyn manteisio i'r eithaf ar fod y tu allan, mae angen oedolion sy'n galluogi'r dysgu ac sy'n deall ei bwysigrwydd a'i werth i ddysgwyr. Mae bod y tu allan yn cefnogi datblygiad a lles cymdeithasol, emosiynol, ysbrydol a chorfforol, yn ogystal â darparu cyfleoedd i ddysgwyr ddatblygu a chadarnhau **sgiliau trawsgwricwlaidd**
Mae bod y tu allan yn darparu cyfleoedd i'r dysgwyr gael rhyfeddu a chael eu hysbrydoli, ac mae'n caniatáu i ddysgwyr i ymateb yn naturiol mewn gofod agored, ymlaciol sy'n eu symbylu. Mae adnoddau naturiol a phenagored yn hyrwyddo datblygiad dychymyg, creadigrwydd a chwilfrydedd. Mae cyfleoedd cyfoethog a dilys y tu allan yn symbylu synhwyrau dysgwyr drwy'r hyn y maen nhw'n ei glywed, ei gyffwrdd, ei weld a'i arogli, gan eu hannog i fynegi eu hunain.

Gall dysgwyr sy'n llwyddo i ymgysylltu â'r byd naturiol feithrin empathi tuag at yr amgylchedd, gan ddangos ymwybyddiaeth o effaith bosibl y dysgwyr ar elfennau byw. Gallan nhw ddechrau archwilio'r cysyniad o gynaladwyedd mewn ffordd ymarferol. Mae archwilio'r byd y tu allan yn gyfle i ddysgwyr ddatblygu ymwybyddiaeth o'u lle o fewn yr hyn sy'n union o'u cwmpas, eu hardal, Cymru a'r byd ehangach.

Mae bod y tu allan yn ei gwneud yn bosibl i ddysgwyr ddatblygu ymwybyddiaeth ohonyn nhw eu hunain o fewn gofod, gan eu helpu i ddeall y syniad o *bropriodderbyniaeth*. Gall amgylcheddau y tu allan ddarparu cyfleoedd unigryw i ddysgwyr wella eu cydbwysedd a'u gallu i gydsymud, datblygu *sgiliau motor* ac archwilio eu potensial corfforol. Wrth archwilio'r amgylchedd y tu allan, gall ddysgwyr ddatblygu eu gallu i asesu a phrofi risg, ynghyd â'u gwydnwch a'u hyder.

Arsylwi

Dylai arsylwi fod yn rhan allweddol o drefniadau bob dydd ymarferwyr. Drwy hynny, byddan nhw'n cael dealltwriaeth well o anghenion, sgiliau a chynnydd unigolion a grwpiau o ddysgwyr. Wrth arsylwi, dylid canolbwyntio ar anghenion presennol dysgwyr a dylai ymarferwyr wrthsefyll y demtasiwn i ruthro drwy sgiliau, gwybodaeth a phrofiadau, gan y gall hyn gael effaith niweidiol ar y broses ddysgu.

Mae'r ffocws ar ddod i adnabod y dysgwyr yn helpu i greu darlun o bob unigolyn, sy'n cynnwys eu hanghenion o ran datblygiad a'u diddordebau. Bydd ymarferwyr mewn sefyllfa well i gynllunio'r camau nesaf trwy ddefnyddio eu gwybodaeth am brofiadau'r dysgwyr, yr hyn y maen nhw'n ei hoffi, yr hyn nad ydyn nhw'n ei hoffi, eu diddordebau a'r hyn sy'n eu denu, ynghyd ag unrhyw rwystrau i ddysgu y maen nhw wedi'u profi neu y maen nhw'n eu profi ar hyn o bryd.

Dylai ymarferwyr sicrhau bod ganddyn nhw y sgiliau priodol i ddeall rôl arsylwi a sut mae'n ategu'r broses asesu. Dylen nhw wylio'r dysgwyr, gwrando arnyn nhw ac ystyried yr hyn y maen nhw'n ei wneud ac yn ei gyfathrebu.

Efallai y bydd y sesiynau arsylwi wedi'u cynllunio ac yn rhai penodol; efallai y byddan nhw'n digwydd dros gyfnod neu'n digwydd yn ddirybudd pan sylwir ar rywbeth newydd neu arwyddocaol. Bydd defnyddio ystod o dechnegau arsylwi yn sicrhau bod ymarferwyr yn dod i ddealltwriaeth fanwl o bob dysgwr. Fel rhan o'r broses hon, dylai ymarferwyr ystyried sut a phryd y dylid rhyngweithio gyda'r dysgwr.

Mae defnyddio technegau arsylwi effeithiol yn helpu ymarferwyr i ddeall lefelau lles ac ymgysylltiad y dysgwyr, eu cyflwr emosiynol, eu perthynas ag eraill, eu sgiliau a'u cymwyseddau. Mae arsylwi effeithiol yn galluogi ymarferwyr i ddadansoddi'r hyn a welan nhw ac a glywan nhw, ac yna ymateb mewn ffyrdd a fydd yn cefnogi'r dysgwyr i wneud cynnydd. Dylid defnyddio'r hyn a nodir fel sail i gynllunio ar gyfer y tymor byr a'r tymor hir er mwyn cefnogi dysgwyr i symud ymlaen i'r camau nesaf.

Dylai arsylwi arwain at gynllunio profiadau ac amgylcheddau dysgu i'r dyfodol. Mae'n caniatáu i ymarferwyr nodi'r dulliau dysgu sydd orau gan ddysgwyr, a sut orau i'w cymell i gymryd rhan yn y broses ddysgu. Mae'n ffordd o weld hefyd pa ddysgwyr y gallai fod angen cymorth ychwanegol arnyn nhw i gyflawni eu potensial.

Mae'n bwysig bod ymarferwyr yn deall nad proses sy'n dilyn cyfres o gamau penodol yw dysgu, a bod gwahanol ddysgwyr yn debygol o ddatblygu mewn ffyrdd cwbl wahanol. Rhaid i ymarferwyr gydnabod hyn a chaniatáu ar gyfer amrywiol lwybrau, rhwystrau a chyflymu sydyn all ddigwydd yn ystod y daith ddysgu.

<u>Dysgu dilys a phwrpasol</u>

Mae'r dysgu ar ei fwyaf effeithiol pan fydd y dysgwyr yn cymryd rhan weithredol mewn profiadau sy'n ysgogi eu diddordeb, tanio eu dychymyg, ysbrydoli eu chwilfrydedd ac yn hyrwyddo agweddau positif. Dylai'r profiadau hyn annog dysgwyr i ymchwilio, archwilio, creu a chymryd rhan weithredol yn y broses ddysgu. Bydd profiadau perthnasol ac ystyrlon sy'n seiliedig ar gyd-destunau bywyd go iawn yn galluogi dysgwyr i wneud cysylltiadau, cymhwyso gwybodaeth ac atgyfnerthu eu sgiliau.

Gall profiadau bywyd go iawn alluogi dysgwyr i ddangos arweiniad wrth ofyn cwestiynau, nodi problemau, cymryd risgiau a dod o hyd i atebion. Mae'n bwysig creu cyfleoedd i ddysgwyr gymhwyso'r hyn y maen nhw'n ei ddysgu i sefyllfaoedd bywyd go iawn. Mae hyn yn eu helpu i ddeall pwrpas eu dysgu, a gall wella eu lles, eu hunan-gred a'u gwydnwch. Mae'n eu hannog i archwilio a bod yn greadigol, a bydd yn eu cefnogi i ddatblygu dealltwriaeth o'r byd o'u cwmpas.

<u>Datblygiad plant a dylunio cwricwlwm</u>

Mae cynnydd yn ganolog i'r gwaith o ddylunio cwricwlwm. Mae gan yr holl ddysgwyr yng Nghymru yr hawl i gael eu gwerthfawrogi a chael cefnogaeth gadarn i wneud cynnydd ar hyd eu taith ddysgu drwy brofiadau sy'n bwysig ac yn ystyrlon iddyn nhw. Dylai'r daith hon fodloni anghenion yr unigolyn, a dylai ddigwydd ar gyflymder sy'n addas i bob dysgwr unigol.

Er mwyn cwmpasu pob dysgwr, beth bynnag yw'r oedran, cefndir, anghenion neu allu, dylai ymarferwyr ystyried cynnydd o safbwynt holistaidd drwy ddefnyddio egwyddorion datblygiad plant wrth gynllunio, dylunio a gweithredu cwricwlwm. Mae'n bwysig cydnabod bod yna gamau graddol y bydd dysgwyr yn eu cymryd wrth iddyn nhw ddatblygu ym mhob maes. Dylai ymarferwyr ddeall y camau hyn wrth gynllunio ar draws cwricwlwm a rhoi amser i ddysgwyr ymarfer, datblygu a mireinio agweddau ar eu dysgu.

Dylai ymarferwyr ymchwilio i'r hyn sy'n cymell dysgwyr, eu dyheadau a'u diddordebau er mwyn datblygu dealltwriaeth o anghenion pob unigolyn, gan ymgorffori llais y dysgwr yn y broses gynllunio. Gall rhoi lle canolog i'r dysgwr, a chydweithio â theuluoedd a **phartneriaid eraill** sydd ynghlwm wrth gynnydd y dysgwr, helpu i sicrhau datblygiad holistaidd.
Gall datblygu cwricwlwm ymatebol rymuso dysgwyr i ddatblygu'r sgiliau, yr wybodaeth a'r agweddau sydd eu hangen i ddysgu'n llwyddiannus a gwireddu'r **pedwar diben**. Gyda chefnogaeth fedrus a sensitif y rhai sy'n eu hadnabod yn dda, bydd diddordeb dysgwyr yn eu haddysg yn fwy, a byddan nhw'n datblygu'n unigolion mwy galluog ac annibynnol, yn barod i gyfrannu yn y byd o'u cwmpas. Byddan nhw'n iachach ac yn fwy hyderus i ryngweithio ag ystod amrywiol o bobl, lleoedd a phrofiadau. Mae hyn yn baratoad da ar gyfer cam nesaf eu taith ddysgu. Dros gyfnod, ar eu lefel eu hunain ac yn eu hamser eu hunain, mae'r dysgwyr yn meithrin perthynas ag eraill, yn datblygu sgiliau bywyd ac yn magu diddordebau personol a fydd yn eu galluogi i gyflawni eu potensial.
Bydd yr holl ddysgwyr yn ennill sgiliau a gwybodaeth yn eu hamser eu hunain, a bydd hyn yn wahanol ym mhob achos. Bydd pa mor gyflym y maen nhw'n gwneud hyn yn amrywio o fewn eu llwybrau cynnydd eu hunain. Dylai ymarferwyr ddefnyddio cyfleoedd arsylwi a gwybodaeth am ddatblygiad plant i gynllunio profiadau dysgu sy'n cefnogi ac yn herio pob dysgwr i ddatblygu tuag at wireddu'r **pedwar diben**. Wrth i ddysgwyr gyrraedd *cerrig milltir* yn eu datblygiad, dylen nhw dyfu'n fwy soffistigedig yn eu gallu i *hunanystyried* a *hunanreoli*, a datblygu meistrolaeth fwy ar draws ystod ehangach o sgiliau. Dylai eu gwybodaeth gynyddu a dyfnhau, a dylen nhw dyfu'n fwy abl i ddefnyddio'r hyn y maen nhw wedi'i ddysgu a'i roi ar waith. O ganlyniad, dylen nhw ddechrau gwneud cysylltiadau ar draws y **datganiadau o'r hyn sy'n bwysig** o fewn y Meysydd.
Wrth ddylunio'r cwricwlwm, dylid canolbwyntio ar alluogi dysgwyr i lywio'u cwrs drwy amrywiaeth eang o brofiadau cyfarwydd ac anghyfarwydd, mireinio sgiliau a'u rhoi ar waith, ac ehangu a dyfnhau gwybodaeth. Gall hyn ganiatáu i ddysgwyr wneud cysylltiadau a throsglwyddo'r hyn y maen nhw wedi'i ddysgu i gyd-destunau newydd.

Y llwybrau datblygiadol

Wrth gynllunio a gweithredu cwricwlwm, dylai ymarferwyr ystyried y pum llwybr datblygiadol hyn, sy'n hanfodol i ddatblygiad pob dysgwr yn y cyfnod dysgu hwn. Gall ymarferwyr eu defnyddio i sicrhau bod dysgwyr yn cael eu cefnogi i symud ymlaen yn eu hamser eu hunain ac yn yr amgylchedd dysgu sydd orau ganddyn nhw. Mae hyn yn bwysig i bob dysgwr, ond yn enwedig i ddysgwyr iau a dysgwyr sydd ag ADY efallai neu broffiliau datblygu anghyson.

Bydd defnyddio'r pum llwybr yn holistaidd wrth gynllunio cwricwlwm yn atgyfnerthu dysgu dilys a phwrpasol, ac yn sicrhau fod pob dysgwr yn gwneud cynnydd o fewn ac ar draws y Meysydd i gyd.

Adnodd 'Cysylltiadau rhwng y Llwybrau Datblygiadol a'r MDPhau' Gwasanaeth Addysg ar y Cyd Consortiwm Canolbarth y De

Perthyn

Mae ymdeimlad o berthyn yn elfen hanfodol o hapusrwydd a lles. Mae'n llywio ymwybyddiaeth dysgwr o bwy ydyw a phwy y gall dyfu i fod, a dylai fod yn sail i ethos pob ysgol a lleoliad. Yn ystod y cyfnod dysgu hwn, mae plant a phobl ifanc yn dechrau datblygu ymwybyddiaeth o'u lle yn y grwpiau a'r cymunedau lawer y maen nhw'n perthyn iddyn nhw, yn ogystal ag ymdeimlad o'u pwysigrwydd o'u mewn. Dylai ysgolion a lleoliadau ddatblygu ethos sy'n meithrin cydberthnasau cryf a diogel, gan fod y rhain yn hollbwysig i bob dysgwr ddatblygu ymdeimlad cryf o berthyn.

Gall ymdeimlad cryf o berthyn fod yn gymorth i greu teimladau positif o gysylltiad rhwng yr holl ddysgwyr a'u cartrefi yn ogystal â'u hysgolion neu leoliadau. Gall hyn ymestyn hefyd i'r gymuned, i

Gymru ac i'r byd ehangach. Gall ysgolion a lleoliadau sy'n gwerthfawrogi, yn dathlu ac yn adeiladu ar brofiadau'r gorffennol a'r presennol o gartrefi'r dysgwyr a'u cymuned gryfhau ymdeimlad o berthyn. Cyfrifoldeb yr ysgolion a'r lleoliadau yw sicrhau bod dysgwyr yn teimlo'n ddiogel o fewn eu hamgylchedd, a dangos gwir ofal a darparu cefnogaeth emosiynol.

Cyfathrebu

Mae cyfathrebu yn hanfodol i ddatblygiad dysgwyr. Mae'n hollbwysig er mwyn creu perthynas ag eraill, ac er mwyn dysgu, chwarae a rhyngweithio'n gymdeithasol. Mae cyfathrebu yn golygu datblygu sgiliau talu sylw, gwrando a deall, ochr yn ochr â sgiliau geirfa a mynegi.

Mae faint o iaith y mae dysgwyr yn dod ar ei draws a'r math maen nhw'n cael profiad ohono wrth ryngweithio yn gallu cael effaith nodedig ar eu datblygiad o ran sgiliau cyfathrebu. Dylai ymarferwyr wneud y mwyaf o gyfleoedd rhyngweithio i gefnogi dysgwyr i ddeall eraill a mynegi eu hunain. Mae dysgwyr yn ennill a datblygu sgiliau ar eu cyflymder eu hunain, a gall ymarferwyr eu cefnogi o ran datblygiad iaith drwy fodelu sut i wrando ar eraill a siarad at ddibenion gwahanol.

Wrth gynllunio cwricwlwm, dylai ymarferwyr ddarparu amgylchedd sy'n cefnogi dysgwyr i fynegi a chyfathrebu eu hanghenion, eu meddyliau a'u teimladau. Mae datblygu sgiliau cyfathrebu, iaith a llythrennedd effeithiol yn bwysig er mwyn mynegi eu hunain, datblygu cysylltiadau cymdeithasol cryf ac er mwyn dysgu'n fwy cyffredinol.

Archwilio

Mae chwilfrydedd dysgwyr ynghylch y byd o'u cwmpas yn gymhelliad cryf iddyn nhw fynd ati i archwilio. Dylai ymarferwyr adeiladu ar chwilfrydedd dysgwyr yn ystod digwyddiadau bob dydd, er mwyn iddyn nhw ryfeddu a chael eu hysbrydoli. Dylai dysgwyr gael y cyfle i archwilio ac ymchwilio ar eu pen eu hunain, a chydag eraill, er mwyn rhannu eu llawenydd wrth ddarganfod gwybodaeth neu sgiliau newydd, dysgu oddi wrth ei gilydd, a dathlu eu cyflawniadau eu hunain a chyflawniadau eu cyfoedion. Dylid annog dysgwyr i geisio gwybodaeth a sgiliau sydd eisoes o fewn cwmpas eu gallu ac sydd y tu hwnt i hynny. Gyda'r gefnogaeth briodol, gallan nhw ganolbwyntio ar bethau sydd o ddiddordeb iddyn nhw am gyfnodau estynedig. Wrth i'w sgiliau archwilio ddatblygu gallan nhw fireinio ac ymarfer eu sgiliau, a rhoi damcaniaethau sy'n dod i'r amlwg ar brawf ar eu pen eu hunain neu gydag eraill.
Mae dysgu yn golygu datblygu sgiliau, gwybodaeth a gallu yn raddol mewn ffyrdd cynyddol gymhleth. Gall amgylcheddau cynhwysol, y tu mewn a'r tu allan, sy'n rhoi amser a chyfle i archwilio, chwarae ac ymchwilio, lle mae oedolion yn ymwybodol o ddiddordebau dysgwyr, helpu i feithrin agweddau positif at ddysgu, yn ogystal â chynyddu gwybodaeth a sgiliau.

Datblygiad Corfforol

Mae gweithgarwch corfforol a symud yn hanfodol i ddatblygiad pob dysgwr, ac mae'n gysylltiedig â sgiliau gwybyddol a dysgu. Mae ymgymryd â gweithgareddau corfforol yn cynyddu ymdeimlad dysgwr o berthyn a lles. Gall hefyd gyfrannu at lefelau uwch o ganolbwyntio, cymhelliant a chofio, yn ogystal â datblygu esgyrn a chyhyrau iach.

Dylai ymarferwyr ddarparu digon o gyfleoedd i symud, a dylen nhw ddeall y berthynas bwysig rhwng hynny a dysgu. Fel rhan o'u datblygiad mae ar bob dysgwr yr angen naturiol i symud, neu i gael ei symud, ac i symud gwrthrychau a'u trin a'u trafod. Mae hyn yn golygu defnyddio sgiliau motor bras a manwl. O gael cyfle ac amser i ymarfer, bydd y dysgwr yn dysgu mireinio'r symudiadau motor hyn a'u cydgysylltu'n llyfnach. Mae ail-wneud yr un symudiad a'i amrywio yn hollbwysig i ddatblygiad

dysgwyr wrth iddyn nhw ddechrau archwilio eu gallu corfforol cynyddol ac wrth iddyn nhw ddod yn fwyfwy annibynnol.

Lles

Mae teimlo cysylltiad a theimlo'n ddiogel yn elfennau hanfodol o les cadarnhaol. Mae'r oedolion, y profiadau a'r amgylcheddau y mae dysgwyr yn dod ar eu traws yn dylanwadu arnyn nhw. Dylai'r tair elfen hon gydweithio i ddarparu'r cyfleoedd i ddysgwyr ddatblygu eu hiechyd emosiynol, cymdeithasol a chorfforol i greu ymdeimlad cryf o les.

Dylai ymarferwyr greu amgylcheddau sy'n ddiogel yn emosiynol lle gall dysgwyr ddechrau adnabod a rheoli eu teimladau a'u hymddygiadau mewn ffyrdd positif. Gallan nhw hefyd helpu dysgwyr i ddechrau deall fod canlyniadau i'w gweithredoedd.

Dylai ymarferwyr ddarparu cyfleoedd i ddysgwyr ddatblygu ymlyniadau a chydberthnasau diogel ag eraill, er mwyn teimlo'n hyderus ynddyn nhw eu hunain a bod mewn sefyllfa well i wneud dewisiadau, cymryd risgiau, meithrin gwydnwch ac annibyniaeth, a chymryd rhan bositif mewn gweithgareddau bob dydd.

Er mwyn personoli eich cwricwlwm ar gyfer eich dysgwyr, yn ôl eich lleoliad, eich ardal a'ch cymuned benodol, ar gyfer eich cynllunio cwricwlwm CGM pwrpasol, yn unol â natur Cwricwlwm i Gymru, bydd angen i chi fabwysiadu ac addasu fel y bo'n briodol.

Rhai dulliau addysgegol posibl a allai gefnogi cynllunio a chyflwyno eich cwricwlwm CGM:

- **The Story Tent**
- **'Athroniaeth i Blant' (P4C)**
  - https://www.sapere.org.uk/why-sapere-p4c/
  - https://www.thephilosophyman.com/
- **'Siarad addysgeg'**
  - https://hwb.gov.wales/search/?query=talk+pedagogy&sort=relevance&strict=1
  - https://www.cscjes-cronfa.co.uk/search?query=talk%20pedagogy&sort=relevance&strict=0
- **NATRE** (National Association of Teachers of Religious Education)
  Mae llawer o ddulliau addysgegol ar eu gwefan, mae rhai yn adnoddau rhad ac am ddim, ond cofiwch y bydd angen datblygu/addasu/mireinio arnynt i weddu i ethos, fframwaith, a chanllawiau CiG a maes llafur y cytunwyd arno'n lleol.

Os oes gennych unrhyw gwestiynau am addysgeg ar gyfer CGM cysylltwch â Chlerc CYS: fwright@valeofglamorgan.gov.uk.

Adran 5: Amrywiaeth a Gwrth-Hiliaeth yn CGM

"Mae'r cwricwlwm, yr adnoddau a'r 'hinsawdd ddysgu' i gyd yn chwarae rhan hanfodol wrth helpu dysgwyr i deimlo eu bod yn cael eu cynnwys a'u derbyn yn yr ysgol - i deimlo ymdeimlad o berthyn.

Mae angen i ddysgwyr o bob rhan o'r gymuned weld eu hunain yn cael eu hadlewyrchu a'u gwerthfawrogi'n gadarnhaol..."

(Undod ac Amrywiaeth, Cynulliad Cymru, 2010)

"Waeth beth fo'r pwnc y maent yn ei addysgu, mae athrawon weithiau'n defnyddio iaith neu adnoddau sy'n cael effaith negyddol ar les disgyblion neu sy'n anghyson â negeseuon sy'n hyrwyddo iechyd da. Gall defnyddio adnoddau nad ydynt yn adlewyrchu amrywiaeth cymdeithas adael disgyblion o grwpiau sydd heb gynrychiolaeth ddigonol yn teimlo eu bod yn cael eu gwerthfawrogi'n llai o ganlyniad ac mewn perygl o barhau â stereoteipiau di-fudd ym meddyliau disgyblion eraill."

(Adolygiad Thematig Estyn ar Les, 2019)

Mae amrywiaeth yn thema drawsbynciol yn y Cwricwlwm i Gymru.

Yma, mae amrywiaeth yn cyfeirio at adnabod a dathlu natur amrywiol grwpiau cymdeithasol a chymunedau a sicrhau bod y cwricwlwm yn adlewyrchu'r amrywiaeth honno a'i fod yn gallu ymateb i brofiadau'r grwpiau a'r cymunedau hynny. Yn ei hanfod, mae'n golygu bod yn ymwybodol o nodweddion pobl eraill a'u trin â thrugaredd, empathi, dealltwriaeth a thegwch, er gwaethaf y nodweddion hynny. Wrth i ddysgwyr wneud cynnydd, dylen nhw ddod yn gynyddol ymwybodol o'r ystod o nodweddion penodol a all ddiffinio ein hunaniaeth, gan gynnwys rhyw, rhywedd, hil, crefydd, oedran, anabledd a rhywioldeb.

Mae bodau dynol yn fodau cymdeithasol wrth eu natur. Mae ganddyn nhw werthoedd, hunaniaethau, ymddygiadau a nodweddion corfforol gwahanol. Mae cydlyniant unrhyw gymdeithas ddynol yn dibynnu ar y ffordd y mae'n rheoli'r amrywiaeth honno. Mae gwerthfawrogi gwahanol gyfraniadau a phrofiadau'r rhai hynny sy'n rhan o'n grwpiau cymdeithasol yn atgyfnerthu'r cysylltiadau rhyngom ac yn cefnogi lles holl aelodau'r grwpiau hynny. Mae rhannu profiadau pobl y tu allan i'n grwpiau cymdeithasol yn ehangu ein gorwelion, yn ychwanegu at ein safbwyntiau ac yn cyfrannu at ein hymdeimlad unol o ddynoliaeth. Drwy deimlo ein bod yn cael ein gwerthfawrogi, cawn ein grymuso i wneud cyfraniadau ystyrlon at ein cymdeithas.

Bydd cymuned ysgolion yn adlewyrchu'r ystod amrywiol o gefndiroedd a safbwyntiau a geir mewn cymdeithas. Wrth i ddysgwyr dyfu, mae eu rhyngweithio cymdeithasol yn debygol o ehangu mewn byd sy'n gynyddol gydgysylltiedig. Mae creu cwricwlwm sy'n cydnabod diwylliant amrywiol eu cymdeithas yn galluogi dysgwyr i ddathlu natur amrywiol pob cymdeithas. Mae hyn yn hyrwyddo cydraddoldeb, cynhwysiant, cydlyniant cymdeithasol ac ymdeimlad o gael eu gwerthfawrogi.

Wrth gynllunio cwricwlwm, dylai ymarferwyr geisio cynnwys cyfleoedd i ddysgwyr:

- datblygu empathi a thrugaredd at eraill
- dathlu cefndiroedd, gwerthoedd a nodweddion amrywiol
- datblygu eu gwerthoedd eu hunain ac ymdeimlad o'u hunaniaeth
- meithrin dealltwriaeth o bobl â gwahanol gredoau a safbwyntiau
- herio stereoteipiau

Dylai ymarferwyr hefyd rannu hanesion gwahanol grwpiau a gwrando arnyn nhw, gan gynnwys grwpiau lleiafrifol, a galluogi pob dysgwr i weld ei hun a'i brofiadau wedi'u cynrychioli yn y testunau, y profiadau a'r wybodaeth a ddatblygir drwy'r cwricwlwm.

https://hwb.gov.wales/cwricwlwm-i-gymru/cynllunio-eich-cwricwlwm/themau-trawsgwricwlaidd-ar-gyfer-cynllunio-eich-cwricwlwm/#amrywiaeth

Mae Gwasanaeth Addysg ar y Cyd Consortiwm Canolbarth y De wedi cyflwyno dysgu proffesiynol 'Amrywiaeth a Gwrth-Hiliaeth yn CGM', ar gyfer ymarferwyr cynradd ac uwchradd fel ei gilydd. Mae adnoddau ar gael ar wefan CCD. https://www.cscjes.org.uk/

Darllen, ymchwil a sefydliadau pellach ar amrywiaeth a gwrth-hiliaeth ar gyfer CGM.

Os hoffech ddarganfod mwy, dyma rai deunyddiau darllen neu sefydliadau a awgrymir i gael cefnogaeth ychwanegol:

- Chwiliad 'amrywiaeth' ar Hwb - dolen.
- Amrywiaeth yn y Cwricwlwm - ardal gymunedol CCD - dolen.
- Cwestiynau ysgogi Amrywiaeth yn y Cwricwlwm i Gymru - dolen.
- Deunyddiau Amrywiaeth yn y Cwricwlwm i Gymru Gwasanaeth Addysg ar y Cyd Consortiwm Canolbarth y De - dolen.
- Adnoddau AG gwrth hiliaeth NATRE - dolen.
- Gwefan The Black Curriculum - dolen.
- Dangos y Cerdyn Coch i Hiliaeth – Cymru - dolen.
- Adnodd 'Lleisiau' Dangos y Cerdyn Coch i Hiliaeth - dolen.
- Addysg Ddu, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig Cymru - dolen.
- Gwefan Amrywiaeth a Dysgu Proffesiynol Gwrth-hiliol (DARPL) - dolen.

Mae llawer o sesiynau 'DARPL' ar gael i'w harchebu ar Eventbrite. Mae'r rhain yn rhad ac am ddim i ysgolion ac athrawon gael mynediad atynt ac fe'u darperir gan amrywiaeth o sefydliadau, a ariennir gan Lywodraeth Cymru. Sesiynau sydd i ddod wedi'u cynllunio ar gyfer athrawon, arweinwyr ysgolion a staff ehangach yr ysgol. Defnyddiwch y ddolen hon

Rhai cwestiynau myfyriol:

1.Pa mor ddiogel yw eich dealltwriaeth bresennol o amrywiaeth a gwrth-hiliaeth o fewn y cwricwlwm i Gymru a CGM?

2. Pa mor bell ydych chi'n cynnwys amrywiaeth a gwrth-hiliaeth yn eich cwricwlwm CGM ar hyn o bryd?

3. Pa mor hyderus ydych chi o ofynion Cwricwlwm Cymru yn y maes hwn?

4. Pa mor bell ydych chi wedi ystyried dulliau o gynnwys amrywiaeth a gwrth-hiliaeth yn eich cwricwlwm CGM?

Adran 6: Yr Amgylchedd Dysgu ar gyfer CGM

Amgylcheddau effeithiol

Dylai'r amgylchedd, y tu mewn a'r tu allan, fod yn ganolog i brofiadau bywyd go iawn dysgwyr. Yn ystod y cyfnod dysgu hwn, mae archwilio'r amgylchedd yn allweddol i'w datblygiad. Drwy archwilio eu hamgylchedd, yn y gymuned leol a thu hwnt, mae'r dysgwyr yn dechrau datblygu ymdeimlad o berthyn a gwerthfawrogiad o'r byd o'u cwmpas.

Wrth wireddu'r cwricwlwm, dylai ymarferwyr ystyried nid yr ardaloedd ffisegol yn unig, ond hefyd yr hinsawdd emosiynol sy'n cefnogi dysgwyr i gyflawni eu potensial. Dylai'r amgylcheddau hyn ddarparu profiadau eang ac amrywiol sy'n caniatáu i ddysgwyr fynegi eu hunain yn gorfforol, yn greadigol ac â dychymyg, ac yn caniatáu iddyn nhw ddilyn eu diddordebau, yn annibynnol neu gydag eraill.

Dylai amgylcheddau effeithiol ddathlu amrywiaeth a rhoi gwerth arno, a dylen nhw fod yn gynhwysol. Dylen nhw hyrwyddo ymdeimlad o berthyn fel bod yr holl ddysgwyr yn teimlo'n werthfawr a'u bod yn cael eu cynrychioli. Dylai'r amgylcheddau hyn fod yn *llawn cyfathrebu* ac yn canolbwyntio ar hyrwyddo sgiliau cyfathrebu cychwynnol gan eu datblygu ymhellach, gan sicrhau bod ystod eang o adnoddau ar gael i ddysgwyr er mwyn ehangu eu geirfa a hwyluso'r broses o *ddatblygu cysyniadau*. Bydd amgylchedd effeithiol yn sgaffald i ddatblygu dealltwriaeth dysgwyr o gysyniadau mathemategol, er enghraifft drwy gyfleoedd gweledol ac ymarferol i ddysgwyr gael profiad o rifau, siapiau a phatrymau mewn cyd-destunau bywyd go iawn, y tu mewn a'r tu allan. Wrth ddarparu amgylcheddau effeithiol, dylid cynnwys cyfryngau digidol ac ystod o adnoddau eraill i wella'r broses ddysgu mewn ffyrdd sy'n briodol o ran datblygiad dysgwyr.

Dylai amgylcheddau effeithiol gynnig cyfleoedd i ddysgwyr gael profiad o ryfeddu; dylai danio chwilfrydedd ynghylch elfennau byw ac elfennau nad ydyn nhw'n fyw, gan ysgogi'r dysgwyr i ymchwilio, datrys problemau, a datblygu eu sgiliau creadigol a'u gallu i feddwl yn feirniadol. Dylai'r amgylchedd hefyd gynnig amser a lle i ystyried, yn ogystal â chyfleoedd i ddysgwyr ddatblygu sgiliau motor bras a manwl, wrth iddyn nhw herio eu hunain yn gorfforol.

Dylai'r amgylchedd gynnig hyblygrwydd ac amrywiaeth, risg a her, a dylai gefnogi dysgwyr i ddatblygu gwydnwch, hyder ac annibyniaeth. Bydd amgylchedd effeithiol hefyd yn cefnogi meistrolaeth. Bydd yn gwneud hyn drwy ganiatáu cyfleoedd aml ac estynedig i ymarfer, ailadrodd a sefydlu sgiliau a ddysgwyd mewn amrywiaeth o gyd-destunau.

Mae nifer eang o dudalennau/grwpiau cyfryngau cymdeithasol sy'n cynnig enghreifftiau o ddeunyddiau ac adnoddau 'arddangos'. Sylwch, bydd angen i chi wirio'r priodoldeb ar gyfer fframwaith Cwricwlwm i Gymru, Canllawiau ac ethos CGM ac addasu/diwygio/datblygu fel sy'n briodol i'ch dysgwyr yn eich ysgol/lleoliad.

Adran 7: Cyfoethogi Profiad y Dysgwr mewn Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg

Pa ddull bynnag a ddefnyddir i ddatblygu'r cwricwlwm, anogir ysgolion a lleoliadau yn ardal awdurdod lleol Bro Morgannwg i sicrhau dysgu cyfoethog mewn CGM ar draws ystod eang o brofiadau. Mae profiadau dysgu yn agwedd ganolog ar athroniaeth Fframwaith y Cwricwlwm i Gymru. Wrth gynllunio eu cwricwlwm, dylai ysgolion a lleoliadau Bro Morgannwg sicrhau bod ystod o brofiadau sy'n briodol yn ddatblygiadol sy'n berthnasol i CGM yn cael ei ddarparu i ddysgwyr. Gall y profiadau hyn gynnwys cyfleoedd i:

- ymgysylltu â chymunedau lleol crefyddol ac anghrefyddol mewn ffyrdd y bydd dysgwyr yn eu gweld yn ystyrlon ac yn werthfawr
- cymryd rhan mewn chwarae rôl a chymryd rhan mewn, neu arsylwi, gweithgareddau fel dathliadau neu ail-greu
- ystyried yr hyn sy'n dylanwadu ar bobl yn eu hymateb i gyfyng-gyngor moesegol, datrys problemau real a phresennol, ac archwilio digwyddiadau'r gorffennol
- profi a myfyrio ar ddirgelwch, syndod a rhyfeddod y byd naturiol, lleoliadau hanesyddol a safleoedd crefyddol a diwylliannol
- arsylwi a chymryd rhan mewn gweithgareddau diwylliannol sy'n helpu dysgwyr i ddeall profiadau dynol
- trin ac archwilio arteffactau a gwrthrychau crefyddol, gan gynnwys testunau sanctaidd a thestunau eraill
- ymweld ag addoldai lleol a lleoedd, tirweddau ac amgylcheddau arbennig eraill, gan gynnwys y rhai sydd â dimensiwn crefyddol ac ysbrydol sylweddol
- cwrdd â phobl y mae ffydd a chred yn bwysig iddynt i helpu dysgwyr i archwilio profiadau bywyd
- gofyn cwestiynau mawr sy'n ymwneud â phwerau uwch neu realiti eithaf, y byd, ystyr a phwrpas bywyd a'u profiadau eu hunain
- ymgysylltu â ffynonellau crefyddol ac anghrefyddol, er enghraifft arweinwyr crefyddol, pobl ffydd a chred, athronwyr, addoldai, arteffactau, testunau sanctaidd ac ysgrifau athronyddol
- dysgu i ymateb i gredoau ac argyhoeddiadau eraill wrth archwilio a dadansoddi eu barn a'u gwerthoedd eu hunain

Yn rhannol, mae cyfoethogi profiad CGM dysgwyr yn ymwneud ag ysgolion a lleoliadau sy'n archwilio eu lle o fewn y gymuned leol ac ehangach fel cam pwysig wrth ddylunio eu cwricwlwm. Gellir cefnogi hyn gan ysgolion a lleoliadau sy'n ymchwilio i'r grwpiau ffydd a chred gan gynnwys y rhai sydd ag argyhoeddiadau athronyddol anghrefyddol, sy'n cael eu cynrychioli'n lleol o fewn ardal Bro Morgannwg ac ar draws Cymru, yn ogystal â mannau a gofodau cysegredig, yn y gorffennol a'r presennol.

Adran 8: Dysgu Proffesiynol, Cyngor a Chefnogaeth Gwasanaeth Addysg ar y Cyd Consortiwm Canolbarth y De

Mae Gwasanaeth Addysgol ar y Cyd Consortiwm Canolbarth y De yn cynnig ystod o gyngor, cefnogaeth a chyfleoedd dysgu proffesiynol i'ch cefnogi gyda'ch cynllunio a chyflwyno cwricwlwm CGM. Edrychwch ar eu gwefan am ddiweddariadau, cyhoeddiadau ac adnoddau rheolaidd.

Dyma rai o'r cyfleoedd a'r gefnogaeth sydd ar gael:

Mae Cymunedau Rhwydwaith yn cynnig lle i drafod, postio cwestiynau, cyrchu ffeiliau ac adnoddau a chyhoeddiadau.

a) Rhwydwaith Dyniaethau Cynradd - Dolen

b) Rhwydwaith Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg (CGM) Uwchradd - Dolen

c) Rhwydwaith Amrywiaeth - Dolen

d) Cwricwlwm i Gymru - Dolen

Mae rhestrau chwarae yn cynnig dysgu proffesiynol anghydamserol. Dolenni i restrau chwarae cyfredol ar gyfer CGM:

CGM Argyhoeddiadau Athronyddol Anghrefyddol a Byd Olygon

Ymarferwyr Arweiniol
Mae ymarferwyr arweiniol y Dyniaethau ac amrywiaeth cynradd sy'n cefnogi'r Cyfarfodydd Rhwydwaith, datblygu adnoddau ac astudiaethau achos a chefnogi ysgolion/adrannau / ymarferwyr unigol.

Cyfarfodydd Rhwydwaith
Cynhelir sawl cyfarfod rhwydwaith drwy gydol y flwyddyn, a gellir eu harchebu trwy wefan Gwasanaeth Addysg ar y Cyd Consortiwm Canolbarth y De. Gellir dod o hyd i agenda ac adnoddau cyfarfodydd y gorffennol ar yr ardaloedd cymunedol ar wefan Gwasanaeth Addysg ar y Cyd Consortiwm Canolbarth y De.

- Dyniaethau Cynradd
- CGM/AG/AC Uwchradd

Gellir dod o hyd i agenda ac adnoddau cyfarfodydd y gorffennol ar yr ardaloedd cymunedol ar wefan Gwasanaeth Addysg ar y Cyd Consortiwm Canolbarth y De. Mae'r dolenni uchod.

Prosiectau a ariennir

Prosiectau a ariennir CGM blaenorol sydd ar gael i ymarferwyr drwy CCD:

- 'Archwilio prosiect ymholi CGM 'Gwrthrychol, Beirniadol a Phlwraliaethol', gan gydweithio â’r Eglwys yng Nghymru a chonsortia EAS.
- Prosiect ymholi 'Datblygu'r cwricwlwm sy'n ymdrin â Chrefydd, Gwerthoedd a Moeseg'.
- Prosiect Dylunio Cwricwlwm y Dyniaethau
- Prosiect Ymholi Gwyddoniaeth a Chrefydd
- CGM ac 'Athroniaeth i Blant' (‘P4C’)
- Dyniaethau Digidol
- Cydweithrediad Cymheiriaid Uwchradd

Gellir dod o hyd i'r astudiaethau achos CGM ar gyfer y prosiectau a ariennir hyn trwy'r ddolen hon ar wefan CCD.

Cefnogaeth Bwrpasol

Mae Gwasanaeth Addysg ar y Cyd Consortiwm Canolbarth y De yn cynnig ystod gynhwysfawr o gefnogaeth bwrpasol, trwy Bartneriaid Gwella Ysgol (PG) unigol.

Adran 9: Cynadleddau Maes Llafur Cytunedig Bro Morgannwg a'r Cyngor Ymgynghorol Sefydlog (CYS) ar gyfer CGM

Mae Cynhadledd Maes Llafur Cytunedig Bro Morgannwg yn gorff statudol a gynullwyd i baratoi ac argymell, neu ailystyried maes llafur cytûn Bro Morgannwg i CGM i'r awdurdod lleol ei fabwysiadu. Awdurdod lleol Bro Morgannwg sy'n gyfrifol am gynnull y Gynhadledd Maes Llafur Cytunedig. Mae Cynhadledd Maes Llafur Cytunedig Bro Morgannwg yn gorff cyfreithiol ar wahân i Gyngor Ymgynghorol Sefydlog (CYS).

Cynadleddau Maes Llafur Cytunedig Bro Morgannwg a'r Cyngor Ymgynghorol Sefydlog (CYS) ar Grefydd, Gwerthoedd a Moeseg

Yr unig newidiadau deddfwriaethol a ddaeth yn sgil y Ddeddf mewn perthynas â Chynadleddau Maes Llafur Cytunedig a CYS yw a) i'w gwneud yn eglur bod unrhyw faes llafur cytûn ar gyfer CGM yn adlewyrchu'n sylweddol y credoau crefyddol a chredoau anghrefyddol sy'n argyhoeddiadau athronyddol o fewn ystyr A2P1, a b) i wneud darpariaeth ar gyfer penodi personau sy'n cynrychioli deiliaid argyhoeddiadau athronyddol anghrefyddol yn yr un modd ag y maent yn caniatáu penodi personau sy'n cynrychioli deiliaid credoau crefyddol ar Bwyllgor A.

Rôl a chyfrifoldebau Cynhadledd Maes Llafur Cytunedig ar gyfer CGM yn ALl Bro Morgannwg
Rôl cynhadledd maes llafur cytûn yw paratoi maes llafur cytunedig ar gyfer CGM mewn Awdurdod Lleol. Yn rhinwedd Deddf Addysg 1944, rhaid i Awdurdod Lleol gynnull corff achlysurol o'r enw "cynhadledd maes llafur cytunedig" i gynhyrchu ac argymell a chytuno ar faes llafur ar gyfer CGM sy'n bodloni gofynion Deddf Cwricwlwm Cymru 2021 yn llawn gan ystyried y "pedwar diben" a amlinellir yn y Cwricwlwm i Gymru.

Er y gallai fod gan gyfansoddiad Cynhadledd Maes Llafur Cytunedig aelodaeth gyffredin gyda'r CYS lleol, mae'n endid cyfreithiol ar wahân a rhaid ei gynnull ar wahân. Rhaid iddo gael yr un pwyllgorau cyfansoddol â CYS a gall yr un cynrychiolwyr o bob pwyllgor fod yn rhan o Gyfansoddiad Maes Llafur Cytunedig ond mae'n endid ar wahân ac ni ddylid cymysgu dwy rôl CYS a Chynhadledd Maes Llafur Cytunedig. Fodd bynnag, er bod gan CYS aelodau cyfetholedig nad ydynt yn aelodau o unrhyw un o'r tri phwyllgor, nid oes darpariaeth i Gynhadledd Maes Llafur Cytunedig gynnwys aelodau cyfetholedig. Er na ellir dirprwyo'r dasg o gynhyrchu maes llafur, ac eithrio i is-bwyllgor o Gynhadledd Maes Llafur Cytunedig (y mae'n rhaid iddo gynnwys o leiaf un aelod o bob un o'r pwyllgorau sy'n ffurfio'r gynhadledd), ni chaiff Cynhadledd Maes Llafur Cytunedig ei atal rhag derbyn cyngor gan grwpiau neu unigolion allanol. Fodd bynnag, dim ond cynhadledd maes llafur cytunedig a all argymell maes llafur cytûn i Awdurdod Lleol Bro Morgannwg a rhaid i'r argymhelliad hwnnw gael ei gytuno'n unfrydol gan y pwyllgorau sy'n ffurfio'r gynhadledd.

Rhaid i Gynhadledd Maes Llafur Cytunedig gyfarfod o leiaf bob pum mlynedd i adolygu'r maes llafur y cytunwyd arno a gwneud pa bynnag welliannau a allai fod yn angenrheidiol. Fodd bynnag, os yw Pwyllgorau A a B o CYS yn gofyn i'r awdurdod lleol ailystyried ei faes llafur cytunedig, rhaid i'r awdurdod lleol gynnull ei Gynhadledd Maes Llafur Cytunedig. Yn yr un modd, gall Awdurdod Lleol Bro Morgannwg gynnull cynhadledd maes llafur cytunedig gan ofyn iddynt ystyried a gwneud unrhyw newidiadau angenrheidiol i'r maes llafur presennol cyn i'r adolygiad pum mlynedd statudol ddod i ben.

Mae'r Gynhadledd Maes Llafur cytunedig yn gyfrifol am baratoi'r maes llafur y cytunwyd arno'n lleol a gyflwynir i Awdurdod Lleol Bro Morgannwg. Mae'r Gynhadledd Maes Llafur cytunedig wedi penodi personau sy'n cynrychioli deiliaid credoau athronyddol anghrefyddol yn ogystal â'r rhai sy'n cynrychioli deiliaid credoau crefyddol, ar gyfer ysgrifennu'r maes llafur cytunedig hwn.

Rôl CYS wrth gefnogi CGM yn y cwricwlwm newydd

Ar wahân i'r ddau newid deddfwriaethol a grybwyllir uchod mae rôl a chyfrifoldeb CYS yn parhau fel yr oeddent pan oedd y corff yn cael ei alw'n CYSAG. Mae Deddf Diwygio Addysg 1988 yn ei gwneud yn ofynnol i bob awdurdod lleol sefydlu Cyngor Ymgynghorol Sefydlog ar gyfer Addysg Grefyddol (CYSAG) i gynghori'r awdurdod lleol ar faterion sy'n ymwneud â darparu Addysg Grefyddol ac addoli ar y cyd. O ganlyniad i'r Ddeddf, mae'r corff hwn wedi cael ei ailenwi'n "Cynhadledd Ymgynghorol Sefydlog". Cyfansoddir Cynhadledd Ymgynghorol Sefydlog gan dri phwyllgor ar wahân, a elwir yn A, B ac C. Mae Pwyllgor A yn cynnwys cynrychiolwyr enwadau Cristnogol a chrefyddau eraill sy'n amlwg yn ardal yr awdurdod lleol, a chynrychiolwyr credoau anghrefyddol sy'n argyhoeddiadau athronyddol (gweler paragraff blaenorol). Mae Pwyllgor B yn cynnwys cynrychiolwyr o'r gwahanol undebau athrawon gan ystyried amgylchiadau'r ardal, ac mae Pwyllgor C yn cynnwys Aelodau Etholedig o'r Cyngor lleol sy'n cynrychioli'r Awdurdod Addysg lleol. Fodd bynnag, mae ei swyddogaeth yn aros yr un fath ag yr oedd pan elwir yn CYSAG, hy i gynghori'r awdurdod lleol ar faterion sy'n ymwneud â CGM ac addoli ar y cyd. Prif bwrpas 'CYSAG' Bro Morgannwg, ac yn awr felly 'CYS', yw cynghori'r awdurdod lleol ar faterion o'r fath sy'n gysylltiedig ag addoli crefyddol mewn ysgolion sir a'r addysg CYS sydd i'w rhoi yn unol â maes llafur cytunedig fel y gall yr awdurdod gyfeirio at y CYS, neu fel y gall y cyngor ei weld yn addas (ERA 1988 S11(1)(a). Mae pwerau eraill a roddwyd i CYS yn rhinwedd ERA 1988 yn golygu y gall ei gwneud yn ofynnol i'r awdurdod lleol adolygu ei faes llafur cytûn presennol. Ymhellach, rhaid iddo ystyried ceisiadau a wneir gan Bennaeth na fydd gofynion addoli ar y cyd mewn ysgolion sy'n gyfan gwbl neu'n bennaf o gymeriad Cristnogol yn berthnasol i'r addoliad ar y cyd, darpariaeth ar gyfer pob un neu rai o'r disgyblion mewn ysgol benodol.

Rôl bras CYS Bro Morgannwg yw cefnogi darpariaeth CGM effeithiol mewn ysgolion. Bydd Awdurdod Lleol Bro Morgannwg yn gweithio gyda'i CYS i adolygu'r ddarpariaeth bresennol ar gyfer CGM ac i ystyried gyda'i CYS a oes angen gwneud unrhyw newidiadau i'r maes llafur presennol neu yn y gefnogaeth a gynigir i ysgolion. Awdurdod Bro Morgannwg sy'n penderfynu pa faterion y mae'n dymuno cyfeirio at ei CYS ond mae Deddf Diwygio Addysg 1988 (ac nid yw hyn wedi ei newid gan Ddeddf Cwricwlwm Cymru 2021) yn nodi y dylai hynny gynnwys dulliau addysgu, y dewis o ddeunyddiau addysgu a darparu hyfforddiant athrawon. Fodd bynnag, nid yw CYS wedi'i gyfyngu i gynghori ar faterion y cyfeirir ato gan Awdurdod Lleol Bro Morgannwg yn unig; Gall gynnig cyngor ar unrhyw faterion sy'n gysylltiedig â'i swyddogaethau fel y gwelant yn dda. Mae gan CYS Bro Morgannwg rôl fonitro sy'n ymwneud â safon yr addysg mewn CGM yn yr ysgolion yn yr awdurdod lleol.

Os hoffai unrhyw ymarferwyr gael eu hystyried i fod yn aelod o Bwyllgor B, bydd gofyn iddynt fynd at eu hundeb addysgu i'w henwebu i CYS. Am unrhyw wybodaeth bellach am y broses, cysylltwch â'r Clerc CYS: fwright@valeofglamorgan.gov.uk

Gellir cael copi o faes llafur Cytûn Bro Morgannwg 2022 ar wefan CCD neu drwy gais e-bost gan Glerc CYS (Gweler y cyfeiriad e-bost uchod).

Adran 10: Datblygiad Ysbrydol a Chrefydd, Gwerthoedd a Moeseg

Mae pwysigrwydd yn rôl a chyflwyniad Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg wrth helpu i annog datblygiad ysbrydol dysgwyr.

"Ysbrydolrwydd yw'r agwedd ar ddynoliaeth sy'n cyfeirio at y ffordd y mae unigolion yn ceisio ac yn mynegi ystyr a phwrpas a'r ffordd y maent yn profi eu cysylltiad â'r foment, i'w hunan, i eraill, i natur ac i'r arwyddocaol neu'r cysegredig." (Puchalski et al., 2009, t. 887).

Cydnabyddir y gall 'ysbrydolrwydd' fod yn grefyddol neu'n anghrefyddol ac mae'n gyfrifoldeb ar draws y cwricwlwm cyfan, dros y gymuned ddysgu gyfan ym mhob ysgol a lleoliad, tra'n cydnabod yr arwyddocâd penodol sydd gan archwilio 'ysbrydolrwydd' o fewn Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg a Maes Dysgu a Phrofiad y Dyniaethau.

Mae'r wybodaeth am 'ysbrydolrwydd' yn y Cwricwlwm i Gymru i'w gweld yn y Canllawiau CGM ar Hwb.

Yng nghyd-destun CGM, mae datblygiad ysbrydol yn ymwneud â'n gallu naturiol i chwilio am, mynegi a deall beth sy'n bwysig mewn bywyd, ac i gwestiynu pwy ydym ni a pham yr ydym yma. Gall datblygiad ysbrydol gynnwys crefydd neu beidio. Trwy brofi a myfyrio ar ein perthnasoedd, gall datblygiad ysbrydol fod yn amlwg yn y canlynol: ymwybyddiaeth o hunan-barch mewn perthynas ag eraill; cysylltiadau â'r byd ehangach a'r byd naturiol (ac, i rai pobl, i bŵer uwch neu realiti eithaf); creadigrwydd a mynd y tu hwnt i'r dydd; archwilio cwestiynau eithaf a myfyrdod o ystyr a phwrpas.

Ymwybyddiaeth o'r hunan mewn perthynas ag eraill

Gall dysgwyr:

- ddatblygu ymdeimlad o'u gwerth a'u natur unigryw
- myfyrio ar eu credoau, eu gwerthoedd a'u gweithredoedd eu hunain, a mynegi a chyfiawnhau eu teimladau a'u barn eu hunain
- datblygu dyheadau a dysgu i fyw gyda siom
- dangos empathi ac ystyriaeth i eraill
- meithrin tosturi a helpu eraill
- datblygu llais a gwrando ar leisiau pobl eraill
- ffurfio cydberthynasau da
- siarad amdanynt eu hunain mewn perthynas ag eraill, y byd a / neu bŵer uwch neu realiti eithaf
- ennill ymwybyddiaeth o gredoau, dysgeidiaethau ac arferion pobl eraill a'u parchu, yn ogystal â'r gallu i fynegi eu credoau eu hunain
- archwilio sut mae credoau ac arferion crefyddol ac anghrefyddol yn effeithio ar fywydau unigolion, y gymuned leol a'r gymdeithas ehangach

Cysylltiadau â'r byd ehangach a'r byd naturiol

Gall dysgwyr:

- ddatblygu gwerthfawrogiad o berthyn yn eu hardal leol, Cymru a'r byd ehangach
- profi'r byd naturiol, gwerthfawrogi'r amgylchedd a gweithio tuag at ddyfodol cynaliadwy i bawb
- profi cyfoeth yr ysgogiadau o'u cwmpas trwy ddefnyddio'r synhwyrau

- profi bod yn bresennol yn y foment
- datblygu ymwybyddiaeth o'r byd o'u cwmpas a'u lle ynddo
- gwneud synnwyr o'u profiad o'r byd naturiol a'r berthynas rhwng pobl

Creadigrwydd a mynd y tu hwnt i'r diwrnod arferol

Gall dysgwyr:

- ddatblygu creadigrwydd a defnyddio eu dychymyg
- profi syndod a rhyfeddod neu gael eu synnu gan bethau
- meithrin chwilfrydedd a datblygu mewnwelediad

Archwilio cwestiynau eithaf a myfyrio ar ystyr a phwrpas

Gall dysgwyr:

- ofyn, ystyried a myfyrio ar gwestiynau eithaf (y cwestiynau 'mawr' am fywyd)
- darganfod ystyr a phwrpas yn eu bywydau eu hunain
- profi’r hyn sydd y tu hwnt i'r cyffredin

Gall datblygiad ysbrydol ddigwydd hefyd wrth i ddysgwyr ymgysylltu â'u cynefin a digwydd mewn bywyd bob dydd yn eu cymunedau lleol, cenedlaethol a byd-eang.

Mae'r Canllawiau ar Grefydd, Gwerthoedd a Moeseg yn sôn am ysbrydolrwydd a datblygiad ysbrydol.

Mae'r holl randdeiliaid i fod yn ymwybodol bod ysbrydolrwydd yn **gyfrifoldeb ysgol gyfan**, fel y nodir yn y Cwricwlwm i Gymru.

Mae Estyn yn aml yn rhoi sylwadau ar 'ddatblygiad **ysbrydol**, moesol, cymdeithasol a diwylliannol' dysgwyr yn eu hadroddiadau arolygu.

Adran 11: CGM 'Gwrthrychol, Beirniadol a Phlwraliaethol'

Yn y Cwricwlwm i Gymru ac o fewn pob ystafell ddosbarth yn ardal Bro Morgannwg, y weledigaeth ar gyfer CGM yw ei fod yn 'wrthrychol, beirniadol a phlwraliaethol', o ran cynnwys ac addysgeg; Nid yw'n ymwneud â gwneud dysgwyr yn 'grefyddol neu'n 'anghrefyddol'. Daw'r ymadrodd 'gwrthrychol, beirniadol a phlwraliaethol' o gyfraith achosion y Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol. Mae Deddf Cwricwlwm ac Asesu (Cymru) 2021 yn sicrhau bod yn rhaid i bob dysgwr gael cynnig cyfleoedd drwy CGM i ymgysylltu â gwahanol grefyddau ac argyhoeddiadau athronyddol anghrefyddol yn eu hardal eu hunain ac yng Nghymru, yn ogystal ag yn y byd ehangach.

Ymarferwyr Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg

Yn ôl Deddf Cwricwlwm ac Asesu (Cymru) 2021, dylai ymarferwyr ac ysgolion, ar gyfer CGM, ac eithrio mewn perthynas â dysgwyr mewn dosbarthiadau derbyn h.y. y dysgwyr hynny o dan oedran ysgol gorfodol, fel arfer y rhai 3 i 5 oed, alinio â gofynion cynllunio'r cwricwlwm. Dylai plant 3 i 5 oed barhau i gael CGM plwraliaethol.

Gan y gall CGM o fewn y Cwricwlwm i Gymru gynnig cyfraniad nodedig at wireddu'r **pedwar diben** ar gyfer pob dysgwr, mae angen i ymarferwyr fod yn ymwybodol o'r sefyllfa unigryw hon. O'r herwydd, mae'r maes llafur cytûn hwn yn cefnogi ysgolion a lleoliadau i ddatblygu'r ddarpariaeth ar gyfer CGM sy'n paratoi dysgwyr yng Nghymru ar gyfer bywyd a gwaith mewn byd sy'n newid yn gyflym ac amrywiol, fel dinasyddion cyfrifol a gwybodus.

Dylai ymarferwyr CGM fod yn ymwybodol ei fod wedi'i leoli o fewn Maes y Dyniaethau ac yn ymgorffori ystod o ddulliau disgyblu y gall dysgwyr eu defnyddio i ymgysylltu'n feirniadol ag ystod eang o gysyniadau crefyddol ac anghrefyddol. Er enghraifft, gall dulliau disgyblu sy'n berthnasol i CGM gynnwys astudiaethau crefyddol, athroniaeth, diwinyddiaeth, cymdeithaseg, seicoleg, ac anthropoleg. Mae yna hefyd berthnasoedd cryf rhwng CGM a'r disgyblaethau eraill o fewn y Dyniaethau yn ogystal â gyda meysydd eraill. Dylai ymarferwyr ddeall bod cysyniadau yn bwysig yn CGM oherwydd eu bod yn syniadau canolog sy'n helpu dysgwyr i wneud synnwyr o a dehongli profiad dynol, y byd naturiol a'u lle eu hunain ynddo.

I grynhoi, dylai ymarferwyr sicrhau bod y CGM yn wrthrychol, yn feirniadol ac yn blwraliaethol ar gyfer pob dysgwr. Dylid ystyried hyn hefyd wrth drefnu/gwahodd unrhyw ymweliadau/ymwelwyr/sefydliadau/elusennau/darparwyr allanol ar gyfer eich CGM.

Cynghorir ymarferwyr eu bod:

- Sicrhau bod eich addysgu CGM yn niwtral ac yn ddiduedd
- Archwilio eich gweithgareddau gwersi i sicrhau eu bod yn briodol, yn feirniadol ac yn wrthrychol
- Canolbwyntio ar ddysgu 'am' a myfyrio ar ystod o grefyddau, credoau ac argyhoeddiadau athronyddol, nid 'cymryd rhan'

Dolen i astudiaethau achos ar y prosiect a ariennir dan arweiniad y **Yr Eglwys yng Nghymru yn archwilio 'CGM gwrthrychol, beirniadol a phlwraliaethol'.**

Os oes gennych unrhyw gwestiynau ynghylch 'CGM gwrthrychol, beirniadol a phlwraliaethol', cysylltwch â CYS drwy'r Clerc: fwright@valeofglamorgan.gov.uk

Adran 12: Yr hawl i dynnu'n ôl yn y Cwricwlwm i Gymru

"Nid oes gan rieni hawl i ofyn am gael tynnu eu plentyn yn ôl o addysg Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg o fewn Cwricwlwm i Gymru"

Cyflwynwyd hawl rhieni/gwarcheidwaid i dynnu eu plant yn ôl o Addysg Grefyddol am y tro cyntaf yn Neddf Addysg 1870. Cafodd ei ailadrodd yn Neddf Addysg 1944 a'i hailddeddfu yn Neddf 1988 ac nid yw wedi cael ei effeithio gan unrhyw Ddeddf ddilynol. Ac eithrio yng Nghymru bellach. O dan y newidiadau, Cymru fydd y rhan gyntaf o'r DU i ddileu'r broses o optio allan ar gyfer addysg grefyddol.

Wrth i'r Cwricwlwm i Gymru Newydd gael ei gyflwyno'n raddol, bydd CGM yn ofyniad statudol yn y Cwricwlwm i **bob** dysgwr rhwng **3** ac 16 oed.

Gyda chyflwyniad y Cwricwlwm i Gymru, mae Llywodraeth Cymru wedi achub ar y cyfle i ddiddymu'r hawl hon gan rieni/gwarcheidwaid fel na fydd plant yn cael eu tynnu'n ôl o wersi Addysg Grefyddol, neu Grefydd, Gwerthoedd a Moeseg fel y'u gelwir bellach. Fodd bynnag, nid yw'r hawl hon yn cael ei dynnu'n ôl ar yr un pryd ar gyfer pob grŵp oedran. Bydd dyddiad dileu'r hawl hon yn dibynnu ar ba grŵp blwyddyn y mae'r plentyn ynddo. Bydd pob plentyn oed cynradd yn colli'r hawl hwn o 1 Medi 2022, sef y dyddiad y cyflwynir Cwricwlwm i Gymru mewn ysgolion cynradd. I ddysgwyr ym mlwyddyn 7 bydd dyddiad tynnu'r hawl hon yn ôl yn dibynnu a yw'r ysgol uwchradd y mae'r dysgwr yn ei mynychu yn cyflwyno'r cwricwlwm newydd ym mis Medi 2022 neu fis Medi 2023. Pe bai'r ysgol yn cyflwyno'r cwricwlwm newydd ar 1 Medi 2022 yna dyna'r dyddiad y caiff yr hawl i dynnu'n ôl ei dynnu oddi ar ddisgyblion ym mlwyddyn 7. Fodd bynnag, pe bai ysgol uwchradd yn dewis gohirio gweithredu'r cwricwlwm newydd tan fis Medi 2023 yna dyna'r dyddiad y bydd disgyblion ym mlwyddyn 7 yn colli eu hawl i dynnu'n ôl. Beth bynnag, bydd disgyblion ym mlynyddoedd 8-11 yn colli eu hawl yn ystod y blynyddoedd dilynol. Felly, mae'r amserlen ar gyfer dileu'r hawl i dynnu'n ôl o wersi CGM fel a ganlyn:

Dysgwyr oed cynradd – Medi 2022

Dysgwyr Blwyddyn 7 – Medi 2022 NEU Medi 2023, yn dibynnu ar gyflwyno'r Cwricwlwm i Gymru i'w hysgol

Dysgwyr Blwyddyn 8 – Medi 2023

Dysgwyr Blwyddyn 9 – Medi 2024

Dysgwyr Blwyddyn 10 – Medi 2025

Dysgwyr Blwyddyn 11 – Medi 2026

Mae'r amserlen hon yn golygu ei bod yn bosibilrwydd pendant y bydd gan rai plant yr hawl i dynnu'n ôl tra bydd plant eraill o'r un teulu yn cadw'r hawl honno, o bosibl am y blynyddoedd nesaf.

Mae gweinidogion wedi dadlau bod gwneud y pynciau'n orfodol yn sicrhau bod gan bob plentyn fynediad at wybodaeth bwysig a'i bod yn gyson â statws pynciau eraill. Mae Llywodraeth Cymru

wedi mynnu na fyddai'r cwricwlwm yn torri hawliau dynol y plentyn na'r rhieni/gwarcheidwad. Mewn ymateb i bryderon sydd wedi'u codi, dywedodd Llywodraeth Cymru y byddai'r fframwaith deddfwriaethol a'r canllawiau arfaethedig yn gydnaws â'r hawliau a ddiogelir gan Ddeddf Hawliau Dynol 1998.

Bydd CGM yn cael ei gyflwyno mewn ffordd 'wrthrychol feirniadol a phlwraliaethol' nid oes hawl i dynnu'n ôl fel gyda phob pwnc arall yn y cwricwlwm.

Os oes gennych unrhyw gwestiynau ynghylch yr hawl i dynnu'n ôl ar gyfer CGM, cysylltwch â Chlerc CYS: fwright@valeofglamorgan.gov.uk

Adran 13: Cynnydd yn y Dyniaethau / CGM

Mae'r Datganiadau o'r hyn sy'n Bwysig yn **orfodol** a'r syniadau, yr egwyddorion a'r cysyniadau allweddol y dylai dysgwyr fod yn gwneud cynnydd ynddynt. Yn y Dyniaethau, mae pum Datganiad o'r Hyn sy'n Bwysig – mae'r cyntaf yn canolbwyntio ar ymholi ac ymchwilio. Mae'r ail yn canolbwyntio ar ddehongliadau a ffyrdd o gyfathrebu. Mae'r trydydd yn canolbwyntio ar y cysylltiad rhwng pobl a'r byd naturiol. Mae'r pedwerydd yn canolbwyntio ar gymdeithasau amrywiol a newidiol ac mae'r pumed yn canolbwyntio ar yr heriau a'r cyfleoedd sy'n wynebu dynoliaeth, a'r hyn y gall dinasyddion gwybodus ac egwyddorol ei wneud am yr heriau hynny.

Mae'r Egwyddorion Cynnydd yn **orfodol** a nhw yw'r egwyddorion lefel uchel sy'n egluro beth mae'n ei olygu i wneud cynnydd – nhw yw'r prif ffyrdd y mae dysgu'n digwydd.

Y disgrifiadau dysgu yw'r disgrifiad manylach o sut olwg sydd ar y dysgu blaengar hwnnw mewn perthynas â phob Datganiad o'r Hyn sy'n Bwysig. Y gyfrinach yw peidio ag edrych ar un o'r rhannau hyn o'r fframwaith ar wahân, ond gweld sut maent yn cysylltu â'i gilydd i gefnogi eich cynllunio ar gyfer cynnydd dysgwyr.

Mae cynnydd mewn dysgu yn broses o ddatblygu a gwella sgiliau a gwybodaeth dros amser. Mae hyn yn canolbwyntio ar ddeall beth mae'n ei olygu i wneud cynnydd mewn Maes neu ddisgyblaeth benodol a sut y dylai dysgwyr ddyfnhau ac ehangu eu gwybodaeth a'u dealltwriaeth, eu sgiliau a'u galluoedd, a'u priodoleddau a'u gwarediadau.

(Cynllunio eich cwricwlwm – datblygu gweledigaeth ar gyfer canllawiau'r cwricwlwm)

Egwyddorion Cynnydd – 'Cod' cynnydd

Cynyddu effeithiolrwydd fel dysgwr

- Gofyn cwestiynau
- Annibyniaeth
- Penderfyniadau gwybodus a rhagfynegiadau
- Gwneud penderfyniadau
- Cydweithio
- Hyder a gwytnwch fel dysgwr
- Dealltwriaeth metawybyddol

Cynyddu ehangder a dyfnder gwybodaeth

- Ehangder
- Dyfnder
- Dealltwriaeth gysyniadol – syniadau haniaethol
- Trefnu gwybodaeth
- Gwneud cysylltiadau ar draws gwybodaeth osodiadol
- Cysyniadau mwy 'pwerus'
- Gwneud penderfyniadau
- Cyd-destunau mwy soffistigedig
- Cysylltu dysgu y tu mewn a'r tu allan i'r ysgol

Dyfnhau dealltwriaeth o'r syniadau a'r disgyblaethau o fewn meysydd dysgu a phrofiad

- Symud o ddealltwriaeth gyfannol o'r byd
- Dulliau disgyblaeth benodol
- Nodweddion diffiniol disgyblaethau'r Dyniaethau
- Sut y gellir dod â'r disgyblaethau at ei gilydd
- 'Lensys'

Mireinio a thyfu soffistigedigrwydd wrth ddefnyddio a chymhwyso sgiliau

- Cywirdeb
- Rhuglder
- Amrywiaeth
- Mireinio
- Sgiliau disgyblaethol
- Sgiliau ymholi
- Sgiliau dehongli
- Datrys cofnodion anghyson neu wrthgyferbyniol

Gwneud cysylltiadau a throsglwyddo dysgu i gyd-destun newydd

- Trosglwyddo gwybodaeth a sgiliau i gyd-destunau Newydd
- Cyd-destunau anghyfarwydd
- Cysylltiadau rhwng dysgu newydd a blaenorol

Egwyddorion Cynnydd ym Maes Dysgu y Dyniaethau:

Effeithiolrwydd cynyddol fel dysgwr

Wrth i ddysgwyr wneud cynnydd o fewn y Maes hwn, byddant yn gofyn cwestiynau ymholi cynyddol soffistigedig. Byddant yn dangos mwy o annibyniaeth wrth ddod o hyd i wybodaeth addas, gan wneud rhagfynegiadau a damcaniaethau gwybodus, a gwneud penderfyniadau ynghylch dibynadwyedd a chyfleustod, ymysg pethau eraill. Byddant hefyd yn gallu gweithio'n fwy effeithiol gydag eraill, yn enwedig wrth gymryd rhan mewn gwaith cymdeithasol, ond heb fod yn gyfyngedig i hynny.

Ehangder a dyfnder gwybodaeth cynyddol

Caiff cynnydd ym Maes Dysgu a Phrofiad y Dyniaethau (Maes) ei ddangos wrth i ddysgwyr ymgysylltu â gwybodaeth a chysyniadau sylfaenol cynyddol eang a dwfn. Mae dysgwyr yn datblygu'r gallu i drefnu a nodi cysylltiadau rhwng gwybodaeth osodiadol yn gynyddol, er mwyn nodi a datblygu cysyniadau ategol mwy pwerus, a gwneud penderfyniadau wedi'u hategu mewn cyd-destunau mwy cymhleth.

Mae dysgwyr yn cysylltu syniadau a gwybodaeth newydd â gwybodaeth sy'n deillio o ddysgu blaenorol yn yr ysgol a'r tu hwnt iddi, ac yn eu defnyddio i feithrin dealltwriaeth gynyddol glir a chydlynol o'r byd o'u cwmpas.

Dyfnhau'r ddealltwriaeth o'r syniadau a'r disgyblaethau yn y Meysydd

Caiff cynnydd yn y Maes hwn ei ddangos yn ystod y cyfnodau cynnar wrth i ddysgwyr brofi dulliau holistaidd o archwilio'r byd o'u cwmpas, a chael eu cefnogi i feithrin dealltwriaeth ohonyn nhw eu hunain yn y byd. Bydd dysgwyr yn symud ymlaen i ymwybyddiaeth sy'n canolbwyntio'n fwy ar fywydau pobl eraill, yn eu cyd-destun cymdeithasol eu hunain, mewn mannau eraill yn y byd ac mewn gwahanol oesoedd. Wrth iddyn nhw symud drwy'r continwwm dysgu, mae dysgwyr yn meithrin dealltwriaeth gynyddol o'r nodweddion sy'n diffinio'r disgyblaethau sylfaenol (gan gynnwys hanes; daearyddiaeth; crefydd, gwerthoedd a moeseg; astudiaethau busnes ac astudiaethau cymdeithasol) a'r ffordd y gellir dod â'r rhain at ei gilydd i ddarparu ffyrdd gwahanol o ystyried materion a mynd i'r afael â chwestiynau neu broblemau.

Mireinio sgiliau a soffistigeiddrwydd cynyddol wrth eu defnyddio a'u cymhwyso

Wrth i ddysgwyr brofi, deall a chymhwyso cysyniadau cynyddol gymhleth, maent yn dangos cywirdeb a rhuglder cynyddol wrth ddefnyddio amrywiaeth o sgiliau a nodwyd yn y disgrifiadau dysgu a datganiadau o'r hyn sy'n bwysig.

Wrth iddynt wneud cynnydd, bydd dysgwyr yn mireinio'r sgiliau disgyblaethol allweddol yn barhaus ac yn datblygu soffistigeiddrwydd cynyddol wrth eu defnyddio a'u cymhwyso, gan gynnwys y rhai sy'n ymwneud ag ymholi, megis llunio cwestiynau a defnyddio tystiolaeth i lunio ac ategu ateb a chysylltu hynny gyda chynrychioli a dehongli canlyniadau ymholi. Caiff cynnydd yn y Maes hwn ei ddangos drwy'r gallu i weithio gyda nifer cynyddol o ffynonellau gwybodaeth fwyfwy soffistigedig, a dealltwriaeth gynyddol o ffyrdd o ymdrin â hanesion anghyson.

Creu cysylltiadau a throsglwyddo'r dysgu i gyd-destunau newydd

Caiff cynnydd yn y Maes hwn ei nodweddu hefyd gan ddefnydd mwy soffistigedig o'r sgiliau perthnasol a'r gallu cynyddol i drosglwyddo sgiliau a gwybodaeth bresennol i gyd-destunau cynyddol anghyfarwydd. Wrth i ddysgwyr wneud cynnydd, byddan nhw'n gallu nodi cysylltiadau mewn cyfnodau a lleoedd a rhyngddyn nhw, gan adnabod yr hyn sy'n debyg a'r hyn sy'n wahanol, newidiadau a pharhad, a defnyddio'r ddealltwriaeth o gysyniadau i nodi cysylltiadau rhwng dysgu newydd a dysgu blaenorol. Gyda dealltwriaeth well o'r byd, o bobl eraill a'u gwerthoedd, mewn gwahanol gyfnodau, lleoedd ac amgylchiadau, ac o'u hamgylchedd a'r ffordd y cafodd ei lunio, bydd dysgwyr yn dangos mwy o allu i ddylanwadu ar ddigwyddiadau drwy fod yn ddinasyddion gwybodus a chyfrifol.

Adnoddau ar gyfer datblygu gwybodaeth a chyd-ddealltwriaeth o gynnydd yn y dyniaethau a CGM:

- **Adnodd Egwyddorion Cynnydd Arweinydd y Dyniaethau CCD**
- **Rhestr Chwarae CCD ar Gynnydd yn y Dyniaethau**
- **Mapiau Cynnydd MDPh: Dyniaethau CCD**
- **Mapiau cynnydd CGM penodol CCD**. Mae dwy set 'drafft' ar gael, un yn seiliedig ar y pum Datganiad o'r Hyn sy'n Bwysig (ar gyfer dull mwy integredig), ac un yn seiliedig ar y saith is-lensys (ar gyfer dull mwy annibynnol). E-bostiwch Donna.Graves@cscjes.org.uk i gael mynediad iddynt.
- **Astudiaeth achos Cynnydd o fewn CGM uwchradd Ysgol Gyfun Gymraeg Llangynwyd**
- **Diweddariad cyffredinol ar Gynnydd ac Asesu CCD**

- **CAMAU: Negeseuon Allweddol Cynnydd ac Asesu** Adnodd sy'n tynnu sylw at ymchwil, canfyddiadau a negeseuon allweddol perthnasol o weithdai cynnydd ac asesu cenedlaethol CAMAU.

Adran 14: Addysgu Materion Sensitif a Dadleuol

Nodyn i'ch atgoffa y gallai unrhyw adnoddau a gynhwysir yn y deunydd hwn fod o ddefnydd i ysgolion a lleoliadau ar gyfer crefydd, gwerthoedd a moeseg (CGM) yn eu cwricwlwm. Mae'r rhain yn cynnwys rhai adnoddau y gellir cael mynediad atynt yn rhad ac am ddim. Sylwch nad yw'r dolenni, y tu hwnt i Hwb Llywodraeth Cymru /CCD/CCYSAGauC yn cael eu **'hargymell' na'u 'cymeradwyo' gan CYS Bro Morgannwg neu CCD**. Bydd angen i bob ysgol ystyried yn ofalus yr adnoddau i wneud eu penderfyniadau eu hunain am eu hansawdd, perthnasedd ac addasrwydd ar gyfer crefydd, gwerthoedd a moeseg i'w dysgwyr yn eu hysgol/lleoliad a'u cymuned.

Adnoddau:

- **Addysgu materion dadleuol: Canllaw i athrawon**
- Mae'r canllaw hwn yn archwilio gwerth mabwysiadu dull dinasyddiaeth fyd-eang o addysgu am faterion dadleuol i bob grŵp oedran. Mae'n cynnwys arweiniad, strategaethau ystafell ddosbarth a gweithgareddau addysgu ymarferol. Dolen.

- **Dysgu Proffesiynol CCD - Hyder yn dysgu materion dadleuol a sensitif yn ystafell ddosbarth y Dyniaethau.** Adnoddau o ddigwyddiad dysgu proffesiynol. Cynradd; Uwchradd
- **Amrywiaeth yn CiG** Mae'r cyflwyniad hwn yn archwilio thema drawsbynciol Amrywiaeth yng Nghwricwlwm i Gymru 2022 – dolen.
- **CGM a Gwrth-Hiliaeth CCD – DP Cynradd gyda CCD a Lat Blaylock - Dolen**
- **CGM a Gwrth-Hiliaeth CCD – DP Uwchradd gyda CCD a Lat Blaylock - Dolen**
- **Adnodd gwrth-hiliaeth - Dolen**

- **Bwletin Arbennig – Amrywiaeth** Dangosodd llwyddiant Cynhadledd Arweinyddiaeth Genedlaethol gyntaf DARPL ar 8 Mehefin fod momentwm cynyddol mewn ysgolion ledled y rhanbarth i greu cwricwlwm amrywiol a chynrychioliadol, ac i frwydro yn erbyn hiliaeth. Bwriad y bwletin arbennig hwn yw rhoi dolenni i chi i'r adnoddau a'r wybodaeth bolisi sydd eu hangen arnoch fel arweinwyr ac ymarferwyr, er mwyn gweithredu newid yn eich ysgolion a'ch lleoliadau eich hun. Dolen.

Dysgu Proffesiynol ar gyfer addysgu materion sensitif a dadleuol:

Dysgu Proffesiynol Amrywiaeth a Gwrth-hiliaeth

Mae DARPL yn dod â thîm amrywiol o ddarparwyr ynghyd sydd â phrofiad byw a phroffesiynol trwy ganolfan dysgu proffesiynol ac adnoddau gyda safbwynt Cymreig wrth godi ymwybyddiaeth hiliol amlddisgyblaethol, wrth i ni i gyd weithio gyda'n gilydd o fewn y Cwricwlwm i Gymru Newydd. Dolen.

Gofod cydweithio CCD:

Ardal Gymunedol Ymarferwyr ar wefan CCD ar gyfer Amrywiaeth a Gwrth-hiliaeth – ymunwch yma.

Os oes gennych unrhyw gwestiynau am addysgu materion sensitif neu heriol sy'n ymwneud â CGM, cysylltwch â Chlerc CYS: fwright@valeofglamorgan.gov.uk

Adran 15: Astudiaethau Achos Ysgolion

Adnoddau ar Hwb ar gyfer Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg (CGM): Beth sy'n newydd?
Bwriad yr adnoddau hyn yw cefnogi ymarferwyr gyda'r newidiadau i CGM (Addysg Grefyddol gynt), o fewn Cwricwlwm i Gymru. Mae'r modiwlau wedi'u teilwra'n benodol a'u nod yw cefnogi ymarferwyr. Maent yn helpu gyda'r newid i ffordd newydd o feddwl, cynllunio a chyflwyno cwricwlwm CGM sy'n bwrpasol i ddysgwyr yng Nghymru.

Modiwl 1: Y Blynyddoedd Cynnar

Modiwl 2: Cynradd

Modiwl 3: Uwchradd

Modiwl 4: Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY)

Modiwl 5: Penaethiaid

Gellir cael mynediad i Astudiaethau Achos o ysgolion yn rhanbarth CCD trwy'r ddolen hon ar wefan CCD: **Adnoddau i gefnogi Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg yn y Cwricwlwm i Gymru.**

Adran 16: Pwyntiau i'w hystyried ar gyfer Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg ar gyfer Ysgolion a Lleoliadau Bro Morgannwg

Gall ysgolion a lleoliadau Bro Morgannwg ddefnyddio'r cwestiynau canlynol wrth ddylunio eu cwricwlwm ar gyfer CGM.

- Ydych chi wedi ystyried sut y bydd CGM yn gweithio orau ym maes y Dyniaethau?
- Ydych chi wedi ystyried eich maes llafur cytunedig ar gyfer CGM?
- A yw eich cynllun cwricwlwm ar gyfer CGM yn cefnogi gwireddu'r pedwar diben?
- A ydych wedi defnyddio'r datganiadau o'r hyn sy'n bwysig i'r Maes hwn i lywio dyluniad eich cwricwlwm?
- Ydych chi wedi defnyddio cysyniadau CGM wrth ddylunio'ch cwricwlwm?
- Ydych chi wedi ystyried ystod a defnyddio is-lensys i edrych ar y cysyniadau RVE i gefnogi dyluniad y cwricwlwm?
- Ydych chi wedi ystyried cynnydd dysgu o fewn CGM, gan ddefnyddio'r egwyddorion cynnydd a'r disgrifiadau dysgu ym maes y Dyniaethau?
- Ydych chi wedi ystyried y 'teithiau dysgu' a ddarperir i gefnogi eich dealltwriaeth o gynnydd mewn perthynas â CGM?
- Ydych chi wedi myfyrio ar deithiau dysgu posibl eich dysgwyr eich hun i gefnogi cynllunio'r cwricwlwm ar gyfer CGM?
- Ydych chi wedi cynnwys cyfleoedd yn eich cynllun cwricwlwm ar gyfer cyfoethogi profiadau dysgwyr yn CGM?
- Ydych chi wedi gwneud cysylltiadau allweddol rhwng CGM a'r meysydd dysgu a phrofiad eraill?
- Ydych chi wedi cynnwys cyfleoedd ar gyfer datblygiad ysbrydol dysgwyr yn CGM?
- A yw eich cynllun cwricwlwm ar gyfer CGM yn sicrhau dyfnder, ehangder ac ansawdd dysgu priodol?

Adran 17: Y Weithred Ddyddiol o Addoli ar y Cyd (DACW)

Mae addoli ar y cyd yn **wahanol** ac **ar wahân** i bwnc academaidd Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg. Sicrhewch fod eich cydaddoliad ar wahân i'ch gwersi CGM/Dyniaethau. Nid yw'r newidiadau yn y cwricwlwm yn newid y rhwymedigaeth ar ysgolion i ddarparu addoli ar y cyd dyddiol i'w dysgwyr.

Gall dysgwyr barhau i gael eu 'tynnu'n ôl' o addoli ar y cyd. Gellir lawrlwytho'r canllawiau CCYSAgauC diweddaraf ar dynnu disgyblion yn ôl o addoli ar y cyd yma.

Y 'gofynion cyfreithiol' ar gyfer DACW:

• Rhaid i bob disgybl/dysgwr cofrestredig (ar wahân i'r rhai y mae eu rhieni'n arfer yr hawl i dynnu'n ôl) gymryd rhan mewn gweithred addoli ar y cyd bob dydd;

• Dylai'r rhan fwyaf o weithredoedd addoli ar y cyd ym mhob tymor fod yn 'gyfan gwbl neu'n bennaf o natur Gristnogol ar y cyfan'.

• Gall y weithred o addoli ar y cyd fod fel ysgol gyfan neu mewn grwpiau oedran gwahanol.;

• Gall ddigwydd ar unrhyw adeg o'r diwrnod ysgol;

• Mae'n rhaid iddo ddigwydd ar dir yr ysgol;

• Y llywodraethwyr sy'n gyfrifol am oruchwylio addoli ar y cyd mewn ymgynghoriad â'r Pennaeth.

O ble mae'r gofynion cyfreithiol yn dod?

- Mae'r canllawiau i ysgolion yng Nghylchlythyr 10/94 y Swyddfa Gymreig yn cynnwys y diffiniad canlynol:
- *'Mae'n rhaid iddo mewn rhyw ystyr adlewyrchu rhywbeth arbennig neu ar wahân i weithgareddau ysgol cyffredin a dylai fod yn ymwneud â pharch neu barchedig ofn a delir i fod neu bŵer dwyfol'*

Yr hyn NAD yw'r gyfraith yn ei ddisgwyl:

Yn aml mae dryswch ynghylch addoli ar y cyd, ac mae'n bwysig gwybod NAD yw'r gyfraith yn ei gwneud yn ofynnol i:

• yr ysgol gyfan i fod gyda'i gilydd ar gyfer addoli ar y cyd [y gofyniad yw i unrhyw gasgliad o ddysgwyr y mae'r ysgol yn eu dewis, ac eithrio grwpiau yn seiliedig ar gysylltiad crefyddol]

• gweithredoedd addoli ar y cyd i fod ar ddechrau'r ysgol yn y bore [mae i bob ysgol i benderfynu ar amseriad addoli ar y cyd yn y diwrnod ysgol]

• cyfnod penodol o amser ar gyfer gweithredoedd addoli ar y cyd [mae hyd gweithredoedd addoli ar y cyd yn fater ysgol ond ni ddylent leihau oriau disgwyliedig diwrnod y cwricwlwm]

Beth yw'r eithriadau ar gyfer DACW?

- Mae gan rieni yr hawl i dynnu'n ôl;
- Chweched dosbarth - mae'n dal yn wir mai dim ond disgyblion mewn addysg chweched dosbarth neu dros oedran ysgol orfodol all dynnu eu hunain yn ôl o addoli ar y cyd;
- Gall ysgolion wneud cais i CYSAG/CYS yr awdurdod lleol am eithriad rhag y gofyniad "Cristnogol yn bennaf" ar gyfer rhai neu bob un o'u disgyblion. Gelwir hyn yn 'benderfyniad'.
- Dylai athrawon allu cael cyngor yn ymwneud â'u sefyllfaoedd penodol gan undebau athrawon.

Beth yw amcanion DACW?

Dylai addoli ar y cyd mewn ysgolion anelu at roi cyfle i ddisgyblion addoli Duw, ystyried y materion ysbrydol a moesol ac archwilio eu credoau eu hunain; annog cyfranogiad ac ymateb, boed drwy gymryd rhan weithredol yn y cyflwyniad addoli neu drwy wrando, gwylio ac ymuno yn yr addoliad a gynigir; a datblygu ysbryd cymunedol, hyrwyddo ethos cyffredin a gwerthoedd a rennir, ac atgyfnerthu agweddau cadarnhaol.

Cylchlythyr y Swyddfa Gymreig 10/94

Mae gweithred o addoli ar y cyd yn **wahanol i wasanaeth**. Er eu bod yn aml yn digwydd yn ystod yr un gwasanaeth, dylai'r gwahaniaeth rhwng y ddau fod yn glir.

Gall gweithred o addoli ar y cyd ymgorffori un neu fwy o'r elfennau hyn.

- Myfyrdod
- Gweddi
- Cân
- Darlleniad

A yw eich ysgol/lleoliad wedi ystyried?

• Sut mae addoli ar y cyd yn cael ei gynllunio yn eich ysgol bob dydd?

• A oes dilyniant / cynnydd o un diwrnod i'r llall?

• A yw pob dydd yn dilyn yr un patrwm?

• A oes cysylltiad â gweledigaeth yr ysgol? At y 'pedwar diben'?

• A allwch chi weithio fel clwstwr i ddatblygu Addoli ar y Cyd effeithiol?

Y Weithred Ddyddiol o Addoli ar y Cyd (DACW) ar gyfer Ôl-16

• Yn 2009, bu newid yn y gyfraith i ganiatáu i ddisgyblion ôl-16 mewn ysgolion a gynhelir benderfynu drostynt eu hunain a oeddent yn dymuno cymryd rhan mewn addoli ar y cyd ai peidio. Roedd y newid yn y gyfraith yn caniatáu i ysgolion gydnabod annibyniaeth gynyddol y dysgwyr ôl-16.

• Rhaid i'r ysgol ddarparu gweithredoedd dyddiol o addoli ar y cyd ar gyfer pob disgybl yn yr ysgol, gan gynnwys disgyblion ôl-16. Fodd bynnag, gall disgyblion ôl-16 ofyn am gael eu hesgusodi o addoli ar y cyd a dylai ysgolion sicrhau bod disgyblion yn ymwybodol o hyn.

• Mae'n bwysig cydnabod nad yw cael yr hawl i dynnu'n ôl yn golygu bod angen i ddisgyblion dynnu'n ôl o addoli ar y cyd – mae'n golygu y gallant wneud hynny os ydynt yn teimlo bod ganddynt reswm dros wneud hynny.

• Rhaid i ysgolion beidio â chymryd yn ganiataol bod disgyblion chweched dosbarth yn dymuno cael eu hesgusodi rhag addoli ar y cyd ac felly mae'n rhaid iddynt gael cais gweithredol gan ddisgyblion i optio allan. Nid yw'n ofynnol i gais o'r fath fod yn ysgrifenedig, ond dylai ysgolion gadw cofnod cyfoes o geisiadau o'r fath gan ddisgyblion. (Estyn 2017)

Covid a DACW

Cyngor i Ysgolion yng Nghymru ar Addoli ar y Cyd yn ystod Pandemig COVID-19 (CCYSAGauC, Mai 2020) Mae'r adnodd hwn yn cynnwys cyngor am: Addoli ar y cyd yn yr hinsawdd bresennol; sut i hwyluso gweithredoedd Addoli ar y Cyd ar gyfer dysgu o bell; ac adnoddau a awgrymir. Gellir lawrlwytho'r adnodd yma.

Adnoddau ar gyfer DACW:

- **Adnodd CCD – 'Gweithred Ddyddiol o Addoli ar y Cyd: cwrdd â'r gofynion deddfwriaethol'** - dolen
- **Estyn: Canllawiau atodol: addoli ar y cyd mewn ysgolion anenwadol** (2017) dolen.
- **Estyn: Canllawiau atodol: addoli ar y cyd** (2013) dolen.
- **Cyhoeddiad Llywodraeth Cymru** (2017) dolen.
- **Dolen Mae Esgobaeth Llandaf (yr Eglwys yng Nghymru) yn cefnogi addoli ar y cyd**.
- Adnoddau Addysgu ar y gyfer Gwasanaethau | Picture News (picture-news.co.uk)

Cyfrwng Cymraeg

- Yn ychwanegol i'r gwasanaethau arferol maent wrthi yn creu adnoddau 'munud i feddwl' byr sy'n ymateb i Covid- 19.
- Mae'n Cristnogol yn ei gwedd, ond wedi ei greu i weithio ag unrhyw blentyn dim ots ei cefndir ffydd neu ddiwylliant. https://cymru.assemblies.org.uk
- Munud i feddwl Cristnogol ei gwedd https://www.bbc.co.uk/programmes/p016k10m
- Cymorth Cristnogol – gwasanaethau ar gael yn ddwyieithog
- Gwasanaeth ar gyfer CA2 a 3
- Cyfrwng Saesneg
- Yn ogystal â'r gwasanaethau arferol, mae Assemblies.org yn cyhoeddi clipiau Munud i Feddwl byr ac awgrymiadau oherwydd y sefyllfa Covid-19. Cristnogol ei hagwedd ond wedi'i gynllunio i'w ddefnyddio gyda phob plentyn waeth beth fo'u ffydd neu gefndir diwylliannol.
- Adnoddau Bahá'í ar gyfer ysgolion http://re.bahai.org.uk/assembly-ideas/
- Gwasanaethau BBC School Radio
- (KS1) https://www.bbc.co.uk/programmes/p00nkdgx

- Catholic Agency for Overseas Development (CAFOD)
- Cymorth Cristnogol
- Adnoddau Esgobaeth Llanelwy ar gyfer ysgolion, pobl ifanc a theuluoedd…a'r rhai sy'n gweithio gyda nhw yn ystod pandemig y corona. (yr Eglwys yng Nghymru) https://dioceseofstasaph.org.uk/?lang=cy
- SBeducation - Trydar Addysg Esgobaeth Abertawe ac Aberhonddu (Yr Eglwys yng Nghymru)
- Adnodd addoli cartref wythnosol gan Dîm Ysgolion Esgobaeth St Albans (Eglwys Loegr) https://www.stalbans.anglican.org/schools/worship-athome/
- Gwasanaethau Dyneiddwyr y DU i bawb - cynhwysol a hygyrch i bob ysgol, athro, a disgybl, waeth beth fo'u crefydd neu gefndir cred. https://assembliesforall.org.uk/about/
- Oak National Academy #1 (yr Academi Genedlaethol a sefydlwyd yn Lloegr yn unig) https://youtube.co.uk Adnoddau Cynradd – gwasanaethau
- http://www.primaryresources.co.uk/assembly/assembl y.htm
- Adnodd addysgu rhad ac am ddim TES ar gyfer gwasanaethau
- Amrywiaeth Crefydd a Chred Pecyn canllawiau ac adnoddau ar gyfer ysgolion cynradd yng Nghymru a Lloegr - Peter Hemming, Elena Hailwood, Connor Stokes – gweler t.29ff pdf
- Unicef – Ysgolion sy'n Parchu Hawliau – adnoddau gwasanaethau
- https://simplycollectiveworship.co.uk/
- https://assembliesforall.org.uk/events/?fbclid=IwAR04tbeegi-lpQTFYNlzkoFBrQ7mi1TBalLOaWRfc_7xIwNU6oMPbk7Qu4k

Adnoddau Cyfrwng Saesneg ar gyfer Gwasanaethau

- Yn ogystal â'r gwasanaethau arferol, cyhoeddodd Assemblies.org clipiau byr o Saib ar gyfer Meddwl ac awgrymiadau yn ystod sefyllfa Covid-19. Cristnogol mewn golwg ond wedi'i ddylunio i'w ddefnyddio gyda phob plentyn, waeth beth fo'u ffydd neu gefndir diwylliannol. https://www.assemblies.org.uk/
- Adnoddau Bahá'í ar gyfer ysgolion
- Asiantaeth Gatholig ar gyfer Datblygu Tramor (CAFOD)
- Cymorth Cristnogol
- Esgobaeth Llanelwy Adnoddau ar gyfer ysgolion, pobl ifanc a theuluoedd... a'r rhai sy'n gweithio gyda nhw yn ystod pandemig y corona. (Yr Eglwys yng Nghymru)
- SBeducation – Trydar (X) Addysg Esgobaeth Abertawe ac Aberhonddu (Yr Eglwys yng Nghymru)
- Adnodd addoliad wythnosol gartref Tîm Ysgolion Esgobaeth St Albans (Eglwys Loegr)
- Gwasanaethau i Bawb Humanists UK - yn gynhwysol ac yn hygyrch i bob ysgol, athro a disgybl, waeth beth fo'u cefndir crefyddol neu gred.
- Oak National Academy (Yr Academi Genedlaethol a sefydlwyd yn Lloegr yn unig) https://youtube.co.uk Primary resources –
- TES - Adnodd addysgu am ddim ar gyfer gwasanaethau
- Diversity of Religion and Belief A guidance and resource pack for primary schools in England and Wales - Peter Hemming, Elena Hailwood, Connor Stokes - gweler t.29ff

- UNICEF – Ysgolion sy'n Parchu Hawliau - adnoddau gwasanaethau
- https://simplycollectiveworship.co.uk/
- https://www.picture-news.co.uk/
- https://www.bbc.co.uk/teach/school-radio/primary-school-assemblies-collective-worship-ks1-ks2/zmsnm39
- https://www.bbc.co.uk/sounds/brand/b03g64r8
- https://www.youtube.com/channel/UC4KN50fal7f45fx2DqG7ttg/search?query=Collective+Worship
- https://www.youtube.com/playlist?list=PLcvEcrsF_9zIN6s1Sn7lfBXFBDqizxtzt

Gallwch gysylltu â CYS Bro Morgannwg drwy'r Clerc (fwright@valeofglamorgan.gov.uk), os oes gennych gwestiynau ynghylch DACW.